

št. 1-4; kpl.

GORISKA KNJIZNICA

Per 1303/1976/77

10012640

COBISS

ILVIR

1

ŠCAJDOVŠČINA 76-77

P 1303/1976/77

D P 12.640/1980

KAJ JE KULTURA? KATERI POJEM IZRAŽA TA BESEDA, KI JE NAM VSEM TAKO DOMAČA IN HKRATI TAKO STRAŠNO TUJA? LITERATURA, UMETNOST, ZNANOST - TO JE LE ZUNANJI IZRAZ, JE LE DOKUMENT NARODOVE KULTURE, JE DOKUMENT NARODOVEGA DUŠEVNEGA IN MATERIALNEGA BLAGOSTANJA. NAŠA SLOVENSKA KULTURA, KAKOR JE NA DANAŠNJI STOPNJI, JE REZULTAT VSEGA NAŠEGA DUŠEVNEGA IN MATERIALNEGA DELA OD ZAČETKA ZAVEDNEGA NARODOVEGA ŽIVLJENJA DO DANES. - ZGODOVINA NARODOVE KULTURE IN ZGODOVINA NARODA SAMEGA, JE ZGODOVINA NJEGOVEGA POLITIČNEGA IN GOSPODANSKEGA RAZVOJA.

SOCIALIZMA TER SOCIALISTIČNE SAMOUPRAVNE DRUŽBE NE GRADIMO SAMO ZATO, DA BI SE PONAŠALI Z VEČJO PROIZVODNJO, STORILNOSTJO, AMPAK PREDVSEM ZATO, DA BI ZAGOTOVILI VSEM DELOVNIM LJUDEM IN OBČANOM BOLJŠE ŽIVLJENJSKE POGOJE, OSEBNI IN DRUŽBENI STANDARD.

V NAŠEM ČASU IMATA VZGOJA IN IZOBRAŽEVANJE IZREDNO POMEMBNO VLOGO V PRIZADEVANJIH ZA NADALJNI RAZVOJ PROIZVAJALNIH SIL IN DRUŽBENOEKONOMSKIH ODNOSOV. CILJ SODOBNEGA IZOBRAŽEVANJA JE TUDI IZOBLIKOVATI MLADEGA ČLOVEKA V ZAVESTNO OSEBNOST IN SPOSOBNEGA SAMOUPRAVLJALCA.

PROGRAM GRADENJ IZ SREDSTEV ZBRANIH S AMOPRISPEVKOM:

1. Osnovna šola Otlica - novogradnja 560 m²
2. Šolski center Ajdovščina - novogradnja 4.860 m²
3. Osnovna šola Vipava - novogradnja II.faze - 850 m²
4. Osnovna šola Dobravlje - dozidava 140 m²
5. Osnovna šola Col - novogradnja 560 m²

POTREBNA FINANČNA SREDSTVA ZA REALIZACIJO TEGA PROGRAMA:

1. Izgradnja novih šol Otlica, Vipava,
Col in dograditev Osnovne šole
Dobravlje	din 17.000.000.-
2. Izgradnja šolskega centra	din 48.600.000.-
SKUPAJ	din 65.600.000.-

Program bi se financiral s sredstvi iz naslednjih virov:

1. Iz osebnih dohodkov delavcev	din 40.000.000.-
2. Od pokojnin	din 6.000.000.-
3. Iz osebnega dohodka samos-
tojnih obrtnikov in drugih
poklicev	din 1.000.000.-
4. Od katastrskega dohodka	din 3.500.000.-
5. Prispevki sofinancerjev	din 15.000.000.-
SKUPAJ	din 65.600.000.-

9. maj 1945 - svoboda. Stoletno zatiranje naših narodov je bilo končano. Slovenija je vpila po obnovi. Mladina je zavihala rokave in z brigadirsko pesmijo na ustih odšla graditi. Ceste, tovarna, stanovanjska naselja, šole so rasle kot gobe po dežju. Tudi občina Ajdovščina ni bila izjema. Takoj po vojni je bilo v Ajdovščini manj prebivalcev kot je danes vseh zaposlenih. Tovarna LIPA je bila skromna žaga z nekaj deset zaposlenimi ljudmi, TEKSTINA je nastajala iz skupnih objektov FRUCTALA in AVTOOBNOVE, ki se je pozneje preselila v Novo Gorico. Osnovna šola se je stiskala v prostorih današnje Delavske univerze. V prvih povojnih letih so učitelji poučevali iz skromnih učbenikov in v prostorih, namenjenih vsemu drugemu, le poučevanju ne. Počasi je zrasla osnovna šola in tudi kmalu postala premajhna. Za vedno večje potrebe so zgradili novo osnovno šolo. Z razmahom industrije je bilo potrebnega veliko šolanega kadra. Tako so 1966 zgradili novo osnovno šolo "Borisa Kišariča", v prejšnji šoli pa je bila ustanovljena gimnazija, ki uspešno deluje še danes.

Ob vseh teh novih šolah je nadaljnji šolski razvoj obtičal. Ni pa obtičal razvoj gospodarstva in družbenih dejavnosti. Glasbena šola, knjižnica in delavska univerza vnašajo velik delež kulture v našo občino, delujejo pa v zelo slabih prostorih. Tudi osnovna šola je postala premajhna, tako, da so se zaradi pomanjkanja učilnic odločili za kabinetni pouk. Kmalu pa bo predana namenu telovadnica, zgrajena iz samoprispevka. Zadnje čase je veliko govora o usmerjenem izobraževanju. S tem nadomeščamo imenovanje, srednjega, višjega in visokega šolstva. V Ajdovščini že imamo usmerjene pedagoške razrede. Zgradba učnega načrta je taka, da se učenec sam odloči za nekatere predmete, ki jih vzame ali ne;

odvisno od učenčevih sposobnosti. Tak učni načrt pa zahteva veliko učilnic, kabinetov in delavnic. Zato bo v Ajdovščini 12.12.1976 referendum za izglasovanje samoprispevka, namenjenega izgradnji šolskega centra.

Veliko občanov se sprašuje, kaj bo šolski center prinesel, še več pa se jih sprašuje, koliko bo treba plačati. Velika pridobitev bo vsekakor zmanjšanje šolskih stroškov in učenec bo vsaj še dve leti po končani osnovni šoli ostal v domačem kraju. Po dveh letih bo zrelejši in se bo lažje odločal o svojem bodočem šolanju.

Samoprispevek se bo razpisal za dobo petih let. Dajatve ne bodo tako visoke kot se zdijo. Zaposleni občani, ki imajo stalno prebivališče v Ajdovščini, prispevajo od skupnega neto dohodka po stopnji 2%.

- upokojenci od mesečnih pokojnin po stopnji 2%,
- občani, ki z osebnim delom z lastnimi sredstvi opravljajo gospodarsko ali negospodarsko dejavnost 1,5% od odmerne osnove,
- kmetje od letnega katastrskega dohodka 20%.

Štab za pripravo in izvedbo referenduma za gradnjo šolskih objektov v občini Ajdovščini je v vsaki vasi oz. krajevni skupnosti sklical zbor delegatov, na katerem so člani štaba obrazložili pomen novega referenduma.

" Samoprispevek je postal in mora ostati oblika solidarnega združevanja sredstev za reševanje vprašanj, ki so splošnega pomena za vse delovne ljudi in občane. Prav gotovo je tak način reševanja problemov velika preizkušnja celotne družbeno-politične skupnosti in je naloga slehernega, da se zaveda njene pomembnosti in pripomore k njenemu uspehu. Iz dosedanjih izkušenj smo prepričani, da bomo uspešni, še posebej, ker pristopamo k nalogi

z ene in edino željo - urediti našim mladim ljudem boljše pogoje za učenje in s tem boljše pogoje za življenje in delo.

Stibilj Tea, 2.a

D E C E M B R S K I "DA"

"Glasujmo za". "Danes DA za jutrišnji boljši".

Napisi, ob katerih takoj pomislimo, da so se nekje zopet izrekli za referendum za samoprispevek, bodisi za gradnjo šolskih objektov, vrtcev ali pa gradnjo cest.

Včasih se zgodi, da se tu ali tam sliši opazko na račun samoprispevkov: "Zopet ta referendum", ali pa: "Saj plačujemo že samoprispevek za vrtce". Ni jih dosti, ki tako mislijo, zato pa je treba te ljudi takoj poučiti o pomembni vlogi referendumov.

Vsako se mora zavedati, da živimo v socialistični Jugoslaviji. Pri nas je prišel na oblast delavski razred, istočasno z bojem za oblast pa se je bojeval še za nekaj važnejšega - za samoupravljanje, za pravico vseh članov družbe, da sami neposredno odločajo o vseh družbenih zadevah. Samoupravljanje pa je podlaga našega družbenopolitičnega sistema in družbene ureditve pri nas, je smoter in rezultat delavskega gibanja. Vsi člani družbe imajo tako pravico, da odločajo o vseh tistih dejavnostih, ki so pomembne za vsakega člana družbe posebej in za družbo kot celoto.

To so dejavnosti, od katerih sta odvisna obstoj in razvoj družbene dejavnosti npr. gospodarstvo, izobraževanje, zdravstvo, kultura, pravosodje. Vse te zvrsti družbene dejavnosti

moramo upravljati, o njih sami odločati. V tej zvezi moramo določiti smotre, ki jih želimo doseči s posameznimi dejavnostnimi način kako doseči postavljene smotre. Da upravljamo pa rečemo takrat, ko odločamo o ožjih in širših družbenih vprašanjih.

Pravimo, da so delavski razredi in vsi delovni ljudje nosilci oblasti. To pomeni, da delavski razred in delovni ljudje odločajo o vseh družbenih zadevah in lahko uporabljajo sredstva prisiljevanja. Z ugotovitvijo, da vsi delovni ljudje upravljajo druge družbene zadeve, pa mislimo tiste družbene zadeve, za katerih upravljanje ni več treba uporabljati sredstev politične prisile, ampak jih delovni ljudje uresničujejo na samoupraven način. Naša ustava pa določa tudi oblike, s katerimi delovni ljudje upravljajo družbene zadeve. Ena izmed teh oblik je tudi osebno izjavljanje. Tak način upravljanja je zlasti zbor delovnih ljudi v organizacijah združenega dela, zbor občanov v krajevni skupnosti in referendum.

Ko vsi toliko govorimo o samoprispevku za to ali ono, o referendumih, ki so se ugodno iztekli skoraj v vseh slovenskih občinah, je prav, da bi bili vsi seznanjeni s tem, kaj je referendum. Vsem tistim, ki izražajo kakršnekoli dvome ob zbiranju samoprispevka za gradnjo šol, vrtcev ali cest, je treba pojasniti, da je to ena izmed oblik odločanja delavcev o vseh družbenih vprašanjih. Referendum je tajno, pismeno glasovanje. Z referendumom se je treba izjaviti le o enem predlogu, in to s da ali ne.

Tak referendum je razpisan za 12. december v ajdovski občini. Na tem referendumu se bodo prebivalci občine odločili za ali proti plačevanju patletnega samoprispevka. Vendar je že zdaj jasno, da se bodo občani odločili za zamisel o takem načinu

zbiranja denarja za gradnjo in obnovo šol.

V ajdovski občini je že bil pred leti referendum, na katerem so se delavni ljudje izrekli za uvedbo plačevanja samoprispevka za telovadnico, vse krajevne skupnosti pa imajo že dosedaj uvedeno plačevanje samoprispevka za urejanje krajevnih potreb. Zato ne bodo vsi pričeli zbirati denarja za občinski samoprispevek že v začetku prihodnjega leta, temveč bodo najprej izplačali krajevne samoprispevke.

Čeprav referendumu še ni bilo, lahko z veliko gotovostjo trdimo, da bodo ajdovski občani še enkrat pokazali svoje razumevanje in skrb za šolanje svojih otrok. Vsi se zavedamo, da je večina šolskih prostorov v ajdovski občini neustrezna, marsikje je celo pomanjkanje le-teh. Zato bo ta samoprispevek pomemben delež k obnavljanju in gradnji šolskih objektov, ter k ustvarjanju boljših učnih pogojev. Ob vsem tem pa se moramo zavedati, da je treba tudi v ajdovski občini razmišljati o uvedbi celodnevne pouka, kot imajo to že marsikje v Sloveniji. Seveda to zdaj še ni možno zaradi neustreznih prostorov, deloma pa tudi zaradi pomanjkanja prosvetnih delavcev. Zato naj bi skupaj z gradnjo šolskih objektov v ajdovski občini zagotovili celodnevni pouk za več kot 200 učencev.

Zato je prav, da se vse delovni ljudi in občane še bolj seznanijo s problematiko šolstva v ajdovski občini, da bodo vsi glasovali 12. decembra za DA. Iz izkušenj vidimo, da se je pred leti sprejeta odločitev o zbiranju samoprispevka marsikje že bogato obrestovala. Tako in še bolj se bo obrestovala odločitev Ajdovcev na refe-

rendumu v naslednjem obdobju.

Največ pa bodo pri taki odločitvi pridobili prav naši majmlajši, saj bodo oni tisti, ki jim bo decembrska odločitev njihovih staršev najbolj pomagala, da se bodo v novograjenih šolskih učilnicah bolje in lažje učili.

Družba zahteva od mladih, od šolarjev vedno več znanja, ravno tako starši. S pridobitvijo novih šolskih prostorov, pa si bodo učenci to znanje lažje pridobivali. Zato tudi šolarji v ajdovski občini zahtevajo od staršev in vseh delovnih ljudi, da jim zagotovijo take pogoje, v katerih bodo uspešnejši.

Zato je prav, da vsi seznanim ajdovska občina s tem problemom, da se vsiⁿⁱ tisti decembrski dan, ki bo imel še zelo veliko vlogo pri nadaljnjem šolanju njihovih otrok, odločijo za samoprispevek.

Stopar Marjan, 4.b

12. 12.

ZAČETEK

NOVEGA

DNE

DANES

ZA

JUTRI

DA DA DA

Na šolskem igrišču se podijo otroci. Veselo poskakujejo, kričijo, se suvajo in kregajo. Gleдам na gručo prvošolčkov in spomnim se svojih prvih šolskih dni. Kako rada bi bila vsaj za en dan zopet v prvem razredu. V kotu opazim drobno deklico. Stiska se k zidu in solze ji polzijo po licih. Stopim k njej in jo pobožam po lasih. Deklica me hvaležno pogleda in se stisne k meni. Presune me s svojim žalostnim jokom.

"Kaj se je zgodilo? Zakaj jočeš?"

"Nihče me ne mara, nimam prijateljev, sama sem... Vsak dan hodim dolgo do šole. Moji sošolci se vozijo z avtobusom. Pozno se vračam domov in nimam časa za učenje. Imam še dve mlajši sestrici, vedno mi nagajata, moram jih čuvati in pomagati mami. V šoli nič ne znam, vsi se me izogibajo..."

Tako mi je pripovedovala deklica, vse dokler ni zazvonil zvonec in je zadnja, osamljena stopila v učilnico. Še dolgo sem gledala za njo in nisem je mogla izgubiti izpred oči. Razmišljala sem in se spomnila, da bo kmalu referendum za nove šole in nov šolski center. Kako rada bi pomagala tej deklici in vsem otrokom, ki podobno doživljajo svoja leta mladosti. Če bi lahko glasovala, bi prav gotovo brez pomsleka na referendumu glasovala z "da". Kaj pa vi starejši? Kaj boste storili? Za kaj se boste odločili? Zamislite si, da imate otroka, ki ga še nedoraslega morate pošiljati v šolo z avtobusom. Vsak dan mu sledite s pogledom. Spremlja vas skrb, če se ne bo kaj zgodilo med potjo. Gledate skozi okno in nestrpno čakate njegovega prihoda. In ko končno pride, se vam vrže v objem in zajoče. Sanja o novi šoli v svo-

jem kraju, sanja o prijateljih. Tolažite ga! On pa še huje joče. Pripoveduje vam, kako zelo težko je v temnih učilnicah, s popokanimi in podprtimi stropi, razbitimi stoli in klopni. Pomislite, da je vse to marsikje resnica in spoznali boste, kako pravilno ste storili, če ste na referendumu glasovali z "DA".

Pavlica Nataša, 1.c

DOGODEK IZ ŠOLSKIH DNI

Zakaj se človekova šolska in študentska leta najlepša, ne vem. Morda zato, ker je v mladih letih človek poln zanosa, hotenj in želja in ga prvi poraz ne uniči, ampak mu da volje za boj. Tudi v mojih šolskih letih se je zgodilo mnogo srečnih, šaljivih, včasih pa tudi tragičnih dogodkov, ki mi bodo vedno ostali v spominu. Ker smo ljudje že po naravi taki, da imamo rajši vesele stvari, sem se odločila za vesel dogodek iz osnovne šole.

Prvi razred sem obiskovala na Planini. Šola je stara, s starim inventarjem, pa vendar je bila nam šolarjem drugi dom. Ob vstopu v šolo sem bila razburjena kot vsi prvošolčki, a s prijateljico sva se kaj hitro udomačili v novi družinski skupnosti v razredu. Bili sva veseli, jeziček neprenehoma vrteči deklici! Pa tudi radovednosti nama ni manjkalo. Tovarišica učiteljica nama je rada pojasnjevala, še večkrat pa sva jo spravili v zadrego, kajti odgovora na naša vprašanja ni našla. Svoje radovednosti nisva omejili samo na šolske stvari, kje pa, še bolj naju je zanimala učiteljčina nova obleka,

pa novi sošolac Marjan in kup drugih stvari. Narava in družba. Obupno se dolgočasivi, pa mi Sonja reče: "Poglej tistegale pred nama!" Bil je seveda Marjan. Drugaga dela nimam, zato ga opazujem. Počasi jemlje stekleničko črnila iz mize. Vleče in vleče, da črnilo kar poskakuje v steklenički. Naenkrat pa "plosk" in na klopi je ogromna paska črnila. S Sonjo sva v hipu pri klopi, dolgočasje naju ne muči več. "Pa ne, da bi bilo črnilo tako zanimivo, malo razgibavanja sploh ne škodi", si mislim, očitno se pa učiteljica ne strinja s tem mnenjem, kje pa, popade jo sveta jeza. Za kazen morava eno uro stati pri klopi in buljiti v črnilo. Dolgočasje se povrne. Jeziček se nama razvseže in zlobno se nasmiha sošolcu. Spet motiva pouki! Pol ure je mimo.... zaradi klepetanja med prestopanjem kazni, pa še pol ure v kot. Povem vam, bilo je prav zabavno. Toda veselje naju je minilo, ko dobiva podpis. Kaj je bilo čoma pa raje ne povem, saj boste gotovo uganili!

Naša ljuba stara šola še vedno stoji, le učencev ni več. Vanjo, le predšolaki otroci se učijo v razredu. Vsi bi bili veseli, če bi imeli na Planini šolo vsaj do 4. razreda. Šola je sбирališče ljudi, je središče kraja, v katerem stoj

Božič Katja, 1.0

SAMOPRISPEVEK, ČE GLEDAČ NANJ S HRIBOV

Ležemo vedno višje v hrib in gledamo v razvito stezo pod seboj. V šlabih krog nas usiha žalostna, rumena trava. Nakje niže pod nami obupano drevje poskuša svoje skrotovičene veje zopet

staviti burji.

"Krasna točka, fantje! Razgled in pol - in še pol!" pravi vođa Dane. To se pravi, da se bodo fantje ustavili in si ta razgled seveda lepo privoščili.

"Odmor?" - čisto nepotrebno vprašanje.

"Ja, odmor!"

"Ah, krasno. Pošteno sem ga že potreben."

Zremo v dolino pred seboj in se prepričamo, da je ta Vipavska dolina strašno majhna. Pod nami je Vipava. Poskušam s pogledom poiškati blok, kjer stanuje sošolka. "Aha, tamle nekje bo. Pri vinski kleti in novi šoli..." In že ga vidim.

"Fantje, kaj pa tale vinska klet? A se ni nekam strašno razširila?" "Pa jasno! Če ga pa vedno več popijemo, ga moramo vedno več pridelati..."

"Kaj bo pa zdaj s šolo? Saj je zgrajena komaj prva od treh faz, ne? A ne bodo zgradili vsega na enem kupu?"

"Menda so mislili, pa izgleda, da so jim vinarci vzeli prostor. Zdaj bodo verjetno gradili kar kje na Policah."

"A sploh bodo gradili?"

"Ja, zdaj bo samoprispevek za šolstvo, ne?"

"A že bo? Saj še niti referendumu ni bilo. Morda samoprispevka sploh ne bo..."

"Misliš? Res, da je ljudem že malo odveč... A veš, kaj pravi moja sestra? Da ima lepo štiristo jurjev prave plače, brez vsega tistega kar odrine za samoprispevek in podobno, jih ima pa le še tristo."

"To že. Ampak, če pomisliš, kako je naše šolstvo res potrebno ene poštene podpore... Samo kakšna je vipavska stara šola..."

Pa je res grozna. Dve leti je bila "moja šola". Hodniki so temačni. Vendar se učenci radi zadržujejo na njih, ker se da po gladkem cementu lepo drsati. Razredi v pritličju so strašno temačni in veliki križi na oknih, ki dajejo mrk občutek utesnenosti. Cele dni si učenček lahko ogleduje grde, temnozeleno lise na stenah, ki nazorno kažejo, kako vlažen je zid. Stranišča so za čiščenje zelo praktična, saj v njih ni nikakršnih straniščnih školjk. Tudi umivanje rok je večkrat hitro mimo, če voda po pokvarjeni pipi ne priteče... Iz peči se rado kadi in spominjam se, da smo tak dim zelo radi čimdalj zadržali v razredu, da ure niso tako resno izgledale. Dim je ponavadi tudi malo ogrel mrzel zrak...

Parket na škriplje - kolikor ga je še. Ure telovadbe mu verjetno prav nič ne koristijo.

"Fantje, po mojem samoprispevka ne bo. Ne rečem, če bi glasovali mi, ki smo mladi in vemo, kaj se sploh pravi hoditi v šolo... Tako pa bodo glasovali naši stariši... Kaj pa vedo, kakšne so šole!"

"Jaz pa sem trdno prepričan, da bo. Naši ljudje se po mojem mnenju dobro zavedajo za kaj bodo dali samoprispevek in kako velike koristi bo ta stvar."

"Joj, si mi ti optimist. A misliš, da so res pripravljeni dati en tank bencina na mesec za tvojo šolo?"

"Mislim, da ja."

"Mislim, da ne!"

"Joj, sta mi vidva petelina! Kikirikiii!"

"A si želiš smrti? Ne veš, da so danes na Nanasu lovci?"

Nikar mi no ne kikirikaj kot divji petelin!"

"Aha. Pa je res kakih sto petdeset lovcev danes tu. In tisoč petsto psov, fantje!"

"Ubog! tisti edini zajec, ki še živi tu!"

"Gremo naprej, fantje. Aja, in punca! Bo že kdo jedel limono?"

Gremo dalje.

"Fantje, a veste tisti vic,..."

Brezskrbno se smejemo. Mladi smo. Skrb in življenje sta še vsa pred nami. In naredimo se frajerje. Skrb za referendum, samoprispevek, za odločitev na referendumu pač lepo preložimo na ramena starejših. Tistih, ki ustvarjajo dohodek. Tistih, ki imajo pravico, da porabijo, kot se njim zdi prav. Mi jih za zdaj lahko le prepričujemo, prosimo, naj se odločijo za naš lepši jutri v lepših učilnicah.

Koren Erna, 2.6

MISLI IZ NAŠIH NALOG:

Prepričani smo, da bo referendum uspel. Mislim, da so ljudje že dosegli tolikšno stopnjo zrelosti, da vedo, zakaj dajejo denar in da je to tudi nujno potrebno. Zato vsi glasujmo ZA.

Pripravljamo se na referendum za izgradnjo novega šolskega centra, za obnovo šol v ajdovski občini. Pomagali bomo s svojimi prispevki s svojim delom. Gradili bomo s skupnimi močmi - gradili bomo šole, naše veliko bogastvo. Gradili jih bomo za naše potomce in zase, da bomo imeli lepše življenje, temeljitejšo izobrazbo.

Sodobno opremljene učilnice povečujejo dijakovo zainteresiranost za predmet in s tem pospešujejo učenje, učni pripomočki mu pripomorejo k boljšemu dojetanju snovi.

Tudi poslopje gimnazije se nič ne razlikuje od osnovne šole. Lahko bi rekla, da so možnosti za pouk celo slabše. Ne zaradi slabih razredov ali slabega inventarja, pač pa zaradi premajhnega poslopja. Kajti gibanje po hodnikih v času odmorov je skoraj nemogoče.

Pred vrati je nov šolski sistem - usmerjeno izobraževanje. In zato je potrebno mnogo prostorov. Sedanji ajdovski šolski center je že zdaj tesen. Kaj bi bilo pa še potem, ko bo Ajdovščina postala glavni center šolstva v vsej naši občini. Učenje, napredovanje bi bilo nemogoče, nemogoče je, da bi se učitelj posvetil posamezniku, če je v razredu 35, 40 učencev.

I Z V I R

GLASILO ŠOLSKEGA CENTRA AJDOVŠČINA

UREDNIŠKI ODBOR

BAČAR POLONCA
ČERNIGOJ SLAVICA
FON LUČKA
STIBILJ TEA
ŠELJ MILAN
HVALA ALENKA

MENTOR

IVANA PROF. SLAMIČ

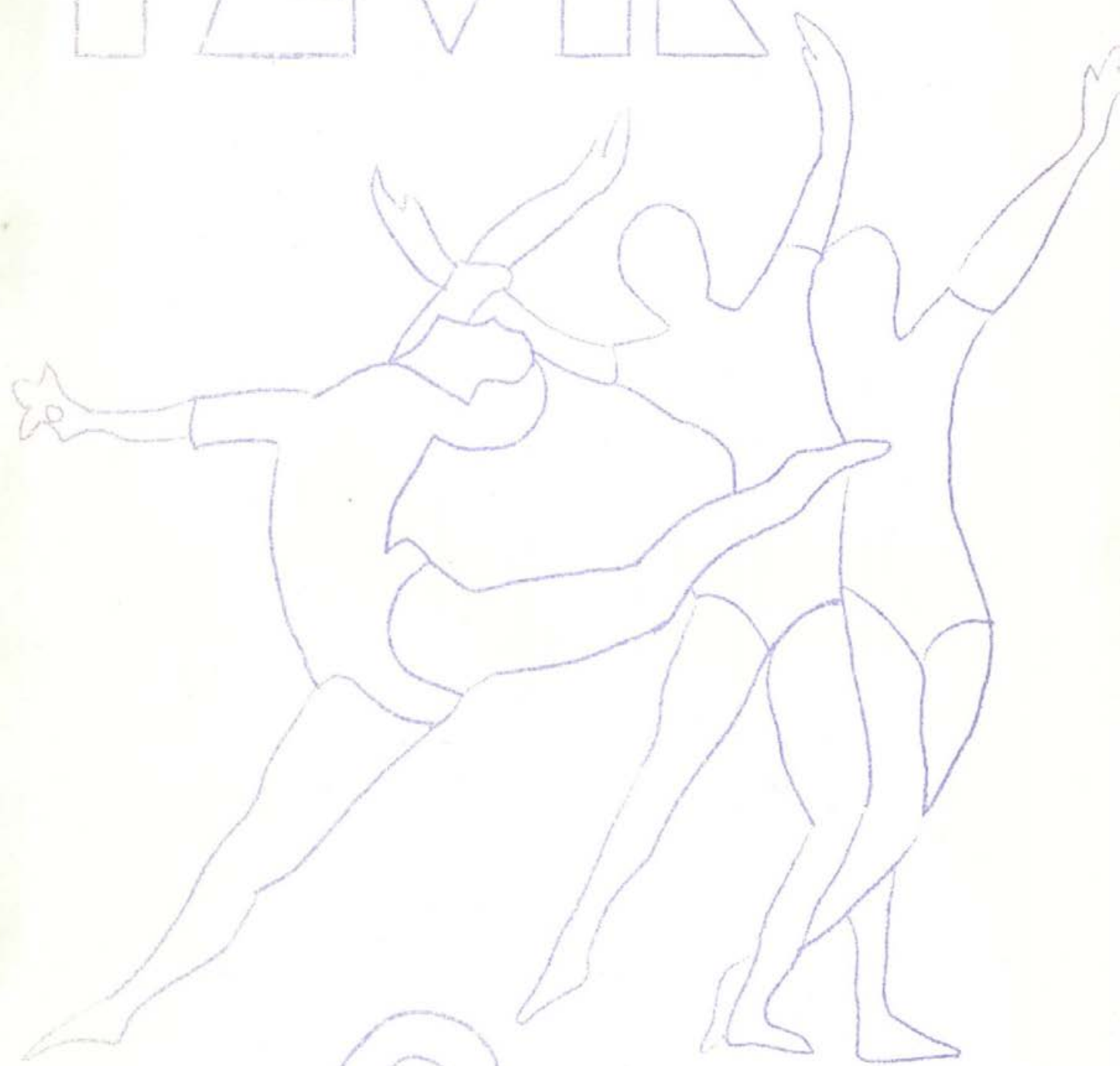
TISK

UŠAJ MIRAN
BANDELJ MIROSLAV

LIKOVNA OPREMA

POLANC VALTER

IZVIR

2

ŠCAJDOVŠČINA 76-77

ČLOVEK, DELO, KULTURA

Marsikomu že delo, in vse kar "diši" po delu, ne zveni preveč prijetno. Vendar to ni dobro, ne kaže na "normalnost". Kdaj pa je človek "normalen"? Kdaj je človek res-človek?

Težko vprašanje, boste rekli. Toda ljudje smo družabna bitja in se radi "tiščimo" skupaj. Nočemo biti sami samcati in zaradi tega se združujemo že pri delu. Vsi nekaj delamo, vsi moramo nekaj delati, ustvarjati. Dokazati moramo svojo ustvarjalnost, saj smo nekaj velikega. In če smo res nekaj velikega, višjega, je treba to utemeljiti, potrditi s svojo-kulturo. Seveda ne smemo misliti, da je naša kultiviranost v tem, kako se obnašamo, pa kako jemo. (Tudi to je potrebno.)

Med delom in kulturo je neka skrivna vez, povezava, ki jo moramo odkriti. Ob tem odkritju bomo spoznali, da je tudi delo del kulture. Kultura je naše izobraževanje, notranji, duhovni ustroj, ki ga ne smemo zanemarjati in kar tako mimogrede puščati ob strani. Pozorni moramo biti na svet okoli sebe, na dogajanja v njem in hkrati poskrbeti za svojo osebno kulturo. S tem ni spet seveda rečeno, da ne smemo zamuditi nobene kakršnekoli že predstave, ker niso ravno vse, ki pozitivno vplivajo. Pa vendar je včasih dobro, da vidimo tudi kaj slabšega; tudi ljudje nismo vedno tako kakovostni.

Pri kulturi ne gre vedno samo za to, da nekaj bežno opazuješ (kakšen je ovitek kake knjige npr.). Tu moraš nekaj vsrkati vase, moraš nekaj razmisliti in se poglobiti. Saj ni vse samo v tem, da srečas znanca in da mu potem na dolgo in široko o tistem pripoveduješ, glavno je, da ti nekaj več več, da ti nekaj - odneseš od vsega tega.

Nemalokrat se tudi jaz zamislim (ampak ne, da bi se hvalila) in razmišljam o svoji kulturi, pa si je ne morem vedno prav take kot je prikazati in hkrati odkriti svoje pomanjkljivosti. Vse te nerodnosti pa pozabim (ne ko se zaljubim), ko opravi delo, ki kuže nasne, res moje, samo moje bit v sebi. Mogoče ne čutimo vsi enako, toda vseeno

mi se zavedamo, da smo ljudje, ki nam je ustvarilo delo,
da nas še največ izpopolnjuje povsod in tudi v kulturi.

Brigita Lojk

Po končani vojni so morali vsi jugoslovanski narodi
in delovni ljudje posvetiti vse svoje moči obnovi porušene
domovine. Treba je bilo ohraniti tiste smotre, ki smo jih
postavili za temelje našega socialističnega razvoja. Petdeset
leta! Težka pot jugoslovanskih narodov k obnovi domo-
vine, napet politični položaj, slabo gospodarsko stanje in
je bi lahko naštevali. Toda kljub temu dostikrat slišimo, ka-
ko naši očetje ali matere pravijo, kako je bilo vse raz-
gibano, bolj veselo. številne gledališke predstave, nasto-
pi pevskih zborov so privabljali ljudi v združne domove.
Po vseh vasih so obstojale amaterske skupine, ki se vklju-
čevale velik krog mladih in starih. Toda tega sedaj ne za-
gledimo več. Zakaj? Zaradi prezaposlenosti, pomanjkanja ča-
sa, zaradi tega, ker nihče neče več delati zastonj? Ali so
krivi tudi izobraženi, napolnjeni z znanjem, da ničesar več
ne potrebujemo?

V ljudski občini so nekatere kulturne dejavnosti
na novo začeli z ustanovitvijo samoupravnih interesnih
skupnosti za kulturo, toda v nekaterih oblikah (predvsem
v amaterizmu) se kaže nazadovanje. Poleg tega pa se nas do-
tika grozeča nevarnost, da se je z ustanovitvijo SIS za kul-
ture la-ta zaprla vase, ali da se je zaprl vanje, ter da
drugi družbeni dejavniki mislijo, da je sedaj samo njena
naloga ukvarjati se s kulturo.

Žalostno je, da se večina delovnih organizacij z
vsemi močmi otepa kakršnegakoli udejstvovanja na kulturnem
področju. Povsod slišimo, da je treba kulturo nuditi nepo-
srednim proizvajalcem. Toda za to so prvo potrebne vzpodbu-
de, treba je spremeniti odnos ljudi do kulture in to naj-
prej tistih, ki so na vodilnih položajih v delovnih orga-
nizacijah. Potem, ko bodo delavci dobili vzgled, vzpodbudo,
se bodo tudi sami začeli navduševati, se vključevati. Toda
kako bomo to dosegli, če pa vidimo, kakšno stanje imamo pri
nas. Ali se je kdo od tistih, ki tako lepo govorijo fraze

1

kot so "kulturo delavcu" ter posebno, vprašali kaj naj bi vseboval ta pojem kultura in kako naj bi to izgledalo? V Ajdovščini imamo dosti gledaliških predstav, toda te so kljub dokaj visoki kvalitetni ravni slabo obiskane. Med obiskovalci je malo takih, ki so na vodilnih položajih v delovnih organizacijah in ki naj bi skrbeli za kulturo.

Zavedati se moramo, da kulturno izobraževanje ni samo to, koliko predstav je kdo obiskal, koliko filmov je videl pa še te bondovskega tipa. Vsaka DO bi morala imeti kulturnega animatorja, ki naj bi bil povezan z delavci ter jih seznanjal s kulturnim stanjem, z novitetami, ter jim dajal določeno priznanje. Vsako interno gledališče bi moralo posvetiti več prostora kulturi. Toda dokler bo prevladovalo mnenje, da je kulturno odgovoren tisti, ki je za to plačan, ter se bodo vsi ostali te naloge otepali, boljših rezultatov ne moremo pričakovati. Kdaj torej lahko pričakujemo, da bodo vsi zaposleni v DO, od delavcev do vodilnih funkcionarjev, imeli nek sestanek, na katerem bi se pomenili o gledališki predstavi, ki so jo obiskali, ali jim je bila všeč ali ne, kaj si želijo gledati za naprej.

Seveda pa bi najprej morala dati spodbudo in vsaj nakazati nekaj konkretnih predlogov kulturna skupnost. Ta bi morala vplivati na DO, da bi se stanje izboljšalo.

Ta govorimo samo o tem, kakšno je stanje v občini, in to predvsem v delovnih organizacijah. Velika večina prebivalcev je zaposlenih, zato bi prav v DO morda dobili nekaj več pobud in znanja. Če pa bomo znali vzpodbuditi delovne ljudi za bolj aktivno delovanje, se bodo sami začeli navduševati. Takrat bomo lahko pričakovali, da se bo iz teh navdušencev pojavilo nekaj takih, ki bodo hoteli nekaj več, ki bodo sami naprej dali vzpodbudo za oživljanje kulturnega delovanja tam, kjer so doma.

Govorimo samo o stanju v DO, v občini, ničesar pa nismo zapisali o stanju na gimnaziji in drugih šolskih centrih. Pričakovati je, da dijaki dobijo dovolj kulturne izobrazbe, da se navdušujejo in udeležujejo. Zavedati se moramo, da bo prav iz nas gimnazijcev izšlo precej delavcev na vodilnih mestih. Naloga le-teh pa je, da bodo prinesli nov duh tja, kjer se bodo zaposlili, ter s svojim zgledom potegnili za seboj tudi druge.

Ob vseh teh besedah pa se moramo zavedati, da je kulturno življenje samo.

Tramšak Ksenija

Stopar Marjan

V tednu komunista s geslom Slovek, delo, kultura (kerda tudi nekaj dni kasneje, a to ni pomembno), smo dijaki obiskali nekatere delovne organizacije v naši občini ter s predstavniki sindikata, ZMS ter s drugimi člani DO - imenovali jih bomo anonimni, ker smo jih pričakali ob vходу iz tovarne, med malico ipd. - pogovarjali o njihovem pojmovanju kulture, o odnosu do kulturnega življenja.

Zanimala so nas naslednja vprašanja:

1. Kako razumejo kulturo v podjetjih
2. Kako poživljajo kulturno delo
3. Kakšne prednosti in ovire predstavlja sestav zaposlenih
4. Kakšna je skrb za izobraževanje

Delavcem v proizvodnji smo postavljali kratka in hitra vprašanja: kaj berejo, ali hodijo v gledališče, kaj razumejo pod besedo kultura. Poročila o posameznih delovnih organizacijah bi morala biti enako dolga, izkazalo pa se je, da je dolžina odvisna od tistega, ki je intervjujal in tistega, ki je govoril. Dodatno komentiranje ni potrebnost. Lahko je pobuda našemu mišljanju.

Že po Cankarjevi definiciji kulture izhaja, da je kultura rezultat vsega našega duševnega in materialnega dela, rezultat narodovega političnega, gospodarskega in družbenega razvoja. Torej naj bi naša kultura na sedanjí stopnji razvoja bila odraz samoupravnih odnosov naše socialistične družbe. Iz te zahteve izhaja tudi geslo: "Kulturo neposrednim proizvajalcem-samoupravljalcem". Pod tem geslom je združena široko zasnovana družbeno - politična akcija, katere namen je razširiti umetnost med najširše ljudske plasti in tako dvigniti kulturno raven naroda ter izboljševati kvaliteto umetnosti, ki nastaja šele v komunikaciji z ljudmi.

Poglejmo kako ta program uresničujejo v OZD Tovarna pohištva LIPA Ajdovščina.

Iz pogovora s predsednikom sindikalne konference smo izvedeli, da je sindikat vzel to nalogo zelo resno in vlaga

vanjo precej truda in napora. Sindikat stoji na stališču, da je treba za zблиževanje kulture z delavcem slednjega izobraziti, da bo kulturo lahko prejemal kot nekaj nujnega za njegov duševni in s tem pa tudi telesni razvoj. V ta namen so organizirali različne izobraževalne tečaje v obliki predavanj, filmskih projekcij in podobno. Delavce stalno seznanjajo z dogajanjem na področju znanosti in kulture s pomočjo številnih časopisov. V podjetju je sindikat organiziral interno knjižnico, poleg tega pa podjetje obiskuje dvakrat mesečno potujoča knjižnica. Sindikat tudi vsako leto kupi določeno število abonmajskih vetopnic za gledališče in jih brezplačno razdeli med delavce.

Po pogovoru s predsednikom sindikata smo anketirali več delavcev iz proizvodnje in iz njihovih odgovorov lahko povzamemo, da so nekateri zares dobro seznanjeni z akcijami sindikata kot tudi z dogajanjem na kulturnem področju, po drugi strani pa smo ugotovili, da obstajajo tudi takšni, ki o kulturi ne vedo ničesar. Ugotovili smo, da odziv v knjižnicah ni tako velik kot bi lahko bil. Tisti pa, ki obiskujejo knjižnico si izposojajo predvsem strokovno in poljudnoznanstveno literaturo, za leposlovje ni zanimanja. Tudi gledališke predstave si ogleda zelo malo delavcev, saj še celo za televizijo nimajo časa.

Kako to opravičujejo? Večina jih je mnenja, da za kulturno izobraževanje nimajo časa, češ da je sodobni delavnik urejen tako, da te neprestano sili k delu, ki je večinoma mehanizirano, tako da človek v naglici moderne civilizacije ob strojih pozablja nase. To bi utegnilo biti res, kajti kako naj se človek po osmih urah naporenega dela za tekočim trakom ter šestih urah dela na polju zanaša še za kaj drugega kot za počitek.

Nekateri delavci pa menijo, da kultura ni zanje, češ da so prestari, kultura pa je za mladino. Takšne in podobne izjave pa jasno dokazujejo, da je velik del ljudstva še vedno neosveščen; le kako bi sicer šel mimo stenčasa, na katerem visi plakat, ki vabi v gledališče in trditi da o kulturi in o akcijah sindikata ni še ničesar slišal.

Zelo zanimive odgovore, ki nam pomagajo razumeti in spoznati delovne organizacije, smo dobili tudi na Primorju. Pogovarjali smo se s predsednikom sindikalne konference:

- Kako razumete kulturo v podjetjih in kako mislite uresničiti geslo: KULTURA NEPOSREDNEMU PROIZVAJALCU?

Moram reči, da se pri nas še ni veliko naredilo. K temu pripomore tudi terenska razdrobljenost, kajti delavci na terenu delajo po več ur in so po službi preutrujeni za kulturno udejstvovanje. Morda jih še največ zanima kino. V Ajdovščini pa niti ni posebnih prilik. Posebno pogrešam otroške prireditve, pa tudi prireditve za mladino primanjkuje.

- Ste morda kaj poskušali, da bi se vaše podjetje bolj kulturno udejstvovalo?

Da. V okviru sindikata se dogovarjamo, da bi se nekaj ljudi poslalo na tečaj za animatorje kulture, a do sedaj še ni prišlo do tega. V okviru sindikata bi moral biti en delavec, ki bi se ukvarjal s samo kulturo. Vendar ne vem, kdaj bo do tega prišlo. Sploh pa opažam splošno nezanimivost. Še intelektualcev ne vidim na kulturnih prireditvah, kaj šele narodnih delavcev. Mislim, da bi morali intelektualci dajati zgled.

- Vas ovira tudi narodna nesolidnost? Mnogo vaših delavcev namreč prihaja iz drugih republik?

Da, to kar precej ovira. Ti ljudje se ne vključijo v našo družbo in niti nimajo posebnih želja, da bi se vključili. Zamerikadirajo se v domovih in ne iščejo stikov s nami, mi pa tudi ne z njimi. To ni prav. Mogoče so se še najbolj vključili v Postojni, kjer delajo v kroških: na primer strelskem.

- Mislite, da je dovolj poskrinjeno za njihovo udejstvovanje v kulturi pri nas?

Ne sploh ne. Ne zanimajo jih naše prireditve, kot naše ljudi ne zanimajo njihove. Ljudi poslušajo samo svoje ansamble.

- Kako se vaši delavci udeležujejo na kulturnih prireditvah?

V gledališču moram reči, jih vidim zelo zelo malo, kljub temu, da imamo organizirano okcijo z obonmaji. Morda jih je nekoliko več, ko gostuje Tržaško gledališče ali pa ko ima koncert zbor Srečka Kosovelca. V galeriji opažam nekoliko rednejši obisk, kljub temu, da nimamo skupnih obiskov. Je pa res, da imajo v galeriji precej zelo dobrih razstav. Glede knjig pa je tako. Imeli smo poverjenikaza knjige, a zdaj ga nimamo več, ker so delavci bolj vključeni pri svetovanju knjige. Tudi fantje z juga so naročeni na knjige. Samo pri njih je nekoliko težje. Njihova knjižna podjetja zahtevajo garancijo, podjetje pa se tega brani prav zaradi menjavanja delovnega mesta. Morali bi zbrati denar in dati tem delavcem finančno podporo, da bi knjige lahko takoj plačali.

- Mislite, da se delavci dovolj udeležujejo?

Ne, a smo za to tudi mi krivi. Praveč vidimo samo delo, ljudje pa gredo preveč v prazne stvari (piknik, avto). Počasi pa je tukaj še ta nesrečna gostilna - 2 x 2 deci - in počasi zdravljenje alkoholikov v Idriji.

- Kako pa je poskrbljeno v vašem podjetju za izobraževanje?

Za izobraževanje je še kar dobro poskrbljeno. Imamo razne tečaje, na katerih lahko delavci izpopolnjujejo svoje znanje in pridejo do kvalifikacije. Toda ta kvalifikacija velja samo zanašanje podjetja in podjetja s katerimi smo združeni. Letos imamo zaposleno poklicno pedagoginjo.

- Kakšno pa je finančno stanje?

V sindikalni organizaciji je za kulturo namenjenih 57 milijonov, vendar se to deli na 10 organizacij. Za gledališke abonmaje (ta denar ni porabljen), za organizacijo izletov, za proslave itd.

- Kakšni so vaši načrti za bodoče?

Poskušali bomo tako, kot smo s krvođajalsko akcijo. Pred nekaj leti nismo imeli nobenega krvođajalca, letos pa je bilo naša podjetja prvo po številu. Uvajali smo počasi, sistematično. Prav tako bomo poskušali s kulturo.

Od predsednika sindikalne konference sva šli še med delavce v proizvodnjo. Priznati moramo, da so bili nekateri odgovori neresni in jih ne bi navajali.

- Preveč je treba delati. Poleg tega smo še po terenu in nam je obisk mnogih predstav nemogoč. Po mojem bi moralo podjetje organizirati skupne obiske nekaterih kvalitetnih prireditvev.

Od šoferjev sva odšli še k tesarjem in mizarjem.

- Prosim, ali nam bi lahko povedal, kako se vi udeležujete na kulturnih prireditvah?

Ja, včasih sem pel pri pevskem zboru in pa nekaj malega igral, a zdaj v naši vasi ni več priložnosti. Zato samo tu pa tam nekaj preberem.

- Letos je bilo Cankarjevo leto. Ali ste morda prebral kakšno njegovo delo?

Ne, berem samo otroške knjige, tiste, ki jih otroci prinesejo iz knjižnice..

- Ti si še mlad. Ali morda tebe kaj bolj zanima kultura?

Mene sploh ne zanima. Nisem zainteresiran ne za kino, ne za gledališče, ne za druge prireditve. Kvečjemu kakšno igro grem gledat, pa seveda - nogometne tekme.

Povprašali sva še mladega inženirja:

- Za kateri del kulture pa se vi najbolj zanimate?

Mene zanima gledališče in tudi obiščem skoraj vse prireditve, drago me pa sploh ne zanima.

- Zakaj vas pa prav gledališče zanima?

Nekoč sem igral pri neki amaterski gledališki skupini.

V Mlinotestu so nam zapisali naslednje:

Naša delovna organizacija zaposluje približno 1.000 ljudi TOZD-i se razprostirajo od Bovca do Umaga. Predvsem v novejšem obdobju smo pričali povečanega interesa ljudi za kulturno udejstvovanje. Imamo dramsko skupino "11. Šola", ki je bila ustanovljena lansko leto. To je tudi prva dramska skupina v delovnih organizacijah v Ajdovščini. Njen namen je predvsem približati gledališko umetnost delavcem. Za začetek so pripravili predvsem par nastopov na prireditvah, ob dnevu republike - 29. november 1975 - recital. Nato so nastopili še 22. decembra ob dnevu JNA. Takoj po teh javnih predstavitev se je krog privrženecv gledališke umetnosti še povečal. Zakuprizoritev večjega dramskega dela pa bo potrebno kadrovske zasedbe še izpopolniti. V našem kombinatu izhaja tudi glasilo "MLINOTEST", v katerem se tudi najdejo kulturni prispevki, pa naj si bo to samo pesmica ali kratka zgodbica iz delovnega okolja. Mladinci smo se kot organizirana skupina udeležili proslave pevskega zbora Sreško Kosovel in 34. obletnice nanoške bitke na Nanosu. Par naših delavcev so tudi aktivni člani pevskega zbora. Naša OOOZMS ima v okcijskem programu tudi obisk operne predstave v Ljubljani. Mladinci propagiramo nakup gledaliških abonmajev.

Vidimo, da so težnje po nadaljnjem razvoju kulturnega življenja prisotne. Ogromno je bilo na tem območju že napravljenega, čeprav se še ne čuti vpliva najširšega kroga proizvajalcev. Delegatski odnosi na področju kulture ne smejo biti sami sebi namen. V SIKS imamo dva delegatska sedeža in se j Kulturne skupnosti se vedno udeležujemo.

Na koncu še kratek povzetek. Lahko ponovno povdarim, da so v kombinatu zelo prisotne težnje po nadaljnjem razvoju in razširitvi kulturnega udejstvovanja. Mnogo je na tem področju že bilo napravljenega in nekatere kulturne akcije so že prisotne. Vsak tak uspeh moramo obdržati in ga še naprej razvijati. Cilj naj nam bo povezati proizvodno delo s kulturo, in to ne le kulturo kot zgolj umetniško ustvarjanje, temveč tudi kot kulturo medsebojnih odnosov, estetiko, delovno kulturo itd. Le tako bomo lahko postali odločilni subjekt naše kulturne politike.

- KAKO NAS TESTAJE KULTURA TASTE DELAVCA?

Sindikati smo si zadali nalogo, da čimprej pristopimo k akciji "Človek - delo - kultura" in tako približamo kulturo tudi neposrednemu proizvajalcu. Človek, ki preživi svoj dan ob stroju in doma ter ga pri tem tarejo še razne skrbi, resnično potrebuje tudi nekaj sprostitve. Razmišljali smo že, da bi zaradi utesnjenosti s časom, s pošujočo knjižnico približali delavcu dobro knjigo, ob kateri bi se sprostil in si širil obzorje. Upamo, da bo ta akcija kmalu stekla. Kulturno delovanje želimo popestriti s ustanovitvijo komisij, ki bi bile za to zadolžene, povezati pa se želimo tudi s kulturno skupnostjo in omogočiti delavcu rezervacije raznih abonmajev. Delavec mora čimprej in čimbolj razbiti monotono svojega življenja, kar pa bomo dosegli le, če mu bomo nakazali pravo pot.

- KAKO RAZUMEJO GESLO "KULTURA" NEPOSREDNI PROIZVAJALCI?

Delavci so prav gotovo zainteresirani za kulturno delovanje, vendar je bilo doslej na tem področju premalo storjenega. Neposredni proizvajalci razumejo geslo KULTURA v tem, da bi resnično kulturno življenje ne šlo mimo njih. Omogočena naj bi jim bila udeležba raznih kulturnih predstav, pri čemer bi morali paziti predvsem na izbiro časa. Ljudi bi morali angažirati tudi v sami delovni skupnosti na delovnem mestu, ustanoviti bi morali skupine, ki bi bile ob priliki raznih praznikov ali delovnih jubilejev pripravljene sestaviti in izvesti majhen kulturni program.

- KAJ JE BINO ŽE STORJENEGA NA TEM PODROČJU?

V našem Kombinateu smo pri reševanju tega vprašanja šele na začetku, toda delo in program smo si jasno načrtali na eni imed zadnjih sej in upamo, da bomo zastavljene cilje čimprej dosegli. Kulturo pa našemu delavcu še približujemo s organizirano dramsko skupino, ki je že pripravila nekaj recitalov in dvema poverjenikoma za posredovanje knjig.

V Batajah smo se pogovarjali s tov. sekretarjem Ivanom Križcem. Iz pogovora bomo izluščili naslednjo misel:

V podjetju bi radi dosegli, da bi kultura postala delavševa.

pravica in dolžnost. V ta namen kupujejo abonmaje, večkrat pa jih obišče potujoča knjižnica, imajo interni list "KOVAČ, poleg tega pa imajo prijateljska srečanja s Kobaridom, aktivni pa so tudi na športnem področju. Prizadevajo si ustanoviti pevski zbor, vendar jim primanjkuje časa. Delajo v dokaj težkih pogojih, v treh izmenah, poleg tega pa je veči delavcev prisiljena po osem urnem delu v tovarni, poprijeti za delo še na kmetiji. V lanskem letu so praznovali 100-letnico in v ta namen je imel kolektiv v gosteh pevski zbor "Srečko Kosovel" in gimnazijce iz Ajdovščine.

V Kovinskem podjetju smo na postavljena vprašanja izvedli naslednje:

KAJ JE BILO V VAŠEM PODJETJU STORJENEGA, DA BI KULTURO RES PRIBLIŽALI NEPOSREDNIM PROIZVAJALCEM?

V delovni organizaciji za vprašanje kulture zmanjka časa in marsikomu se zdi, da je to nepotrebno. Meni se zdi, da je kultura to, kako se obnašamo na delu, kultura se kaže v odnosu delavec, delavec, delavec: nadrejeni. Med seboj sploh ne znamo obševati. Na sestankih se kaže vse naša kultura. Tekmujemo kdo bo več časa govoril, pri tem pa sploh ni važno ali bo kaj povedal.

Vse preveč se v delovnih organizacijah samo proizvaja. Na delu smo osem ur, ostane nam še šetnajst ur, ki jih moramo racionalno izkoristiti. Doselej se je za kulturo premalo storilo. Kultura je bila za Ajdovščino samo prazna knjižnica. V delovni organizaciji je bilo premalo storjenega, tako da smo morali vse sile posvetiti delu. Torej je to pionirsko delo (kultura!) še pred nami. Uspeh je že, da se tega zavedamo. Ljudje so z drugim preveč zaposleni. V gospodarstvu se delo, ki ni neposredno vezano na proizvodnjo, ne spoštuje. Referenta za kulturo nimamo, če bi omenil, da ga potrebujemo, bi rekli, da se mi je zmešalo. Učiti bi se morali abecede kulture.

V našem podjetju je že struktura zaposlenih taka, da ne moremo pričakovati ne vem kako razvite kulturne dejavnosti. Naši fantje so preveč enostransko usmerjeni, niso družbeno razgledani. To pa je že problem poklicnih in srednjih strokovnih šol, ki so usmerjene vse preveč enostransko.

ALI JE MED DELAVCI SAMINI ZANIMANJE ZA KNJIGE, GLEDALIŠČE, FILM?

Za film je zanimanje, vendar so v Ajdovščini nevzdržne razmere - filmi niso kvalitetni, red v dvorani je nevzdržen. Za kulturo je zelo malo zanimanja, in interesa za gledališče. Zelo, zelo površno spremljanje teh problemov.

Od tistih, ki nam lahko takej posredujejo kulturne dobrine, smo obiskali Lavričovo knjižnico. Obiskujemo jo vsak dan, morda pa o njej vsega le ne vemo:

Potrebe opredelimo s pomanjkanjem nečesa in v nas se pojavi težnja, da to pomanjkanje odpravimo. Hrana, voda, zrak, obleka in stanovanje so eksistenčne potrebe. V človeku pa se pojavljajo tudi potrebe po knjigi, glasbi, filmu...

Knjižnica je ena tistih institucij v katerih človek najlažje zadovoljuje svoje kulturne potrebe.

Lavričova knjižnica spada po izposoji med boljše slovenske knjižnice. Najboljši obiskovalci so dijaki, ki si izposojajo predvsem štivo, poleg tega pa berejo še strokovno literaturo, rastlinstvo, medicino, filozofijo.

V knjižnico zahaja tudi veliko delavcev. Da bi delavcu knjigo čimbolj približali so uvedli tudi potujočo knjižnico, ki obiskuje podjetja in vasi. Izposoja je največja na Lipi in v Teksti.

Poleg matične knjižnice so še manjše v Vipavi, Podnanosu in na Golcu. Velik problem je pomanjkanje denarja. Zato lahko nabavijo le po dva izvoda knjig, potrebovali pa bi vsaj štiri ali pet izvodov. Ta dva izvoda ponavadi ostaneta v Ajdovščini ali kvečj mu v Vipavi.

Zaradi prostorske stiske morajo knjige ležati tudi v zabojih. Onemogočena je vsaka dejavnost razen izposojanja knjig. Z uradni pravljice skušajo pritegniti k branju tudi najmlajše.

Matična knjižnica močno pograša čitalnico. Mnogo probleme bi lahko rešili z novo knjižnico. Poleg čitalnice bi bili v njej tudi prostori za igranje šaha in diskoteko. Organizirali bi pravljicne ure, kvize, kulturne večere ter razne druge prireditve.

L' ARC DE TRIOMPHE

Kakor načičkano izklesana,
težka, a prazna miza
že izumrlega velikana
togo stoji
sredi Pariza
in nad kostmi
NEZNANEGA JUNAKA
(o bedni ostanki kiklopskih gostij)
čaka,
da klimakterična stara Evropa
vendar morda že spet rodi kiklopa,
ki spet izropa
ves širni svet
in na gostijo
vijudno povabi
vso barabijo tega sveta.

Dobri in slabi ljudje
z vsega sveta,
z mislimi in brez njih,
s srcem in brez srca,
zmesano mešajo trikratni "...é",
ki jih pozdravlja z višin oboka:
LIBERTÉ EGALITÉ, FRATERNITÉ
s plehko pompoznostjo slavoloka
in zadržujejo dih,
ko kakor črvá strmé
v zlato vklesana bleščeča imena na stenah:
AUSTERLITZ
LENA...
NEY
(o žlahtni vranci,
zapreženi v zlati mrtvaški voz!)
O, zlato krvava meglena imena,
ki v mislih pozabljenih šolskih dni
se zgoščate v kipe razvnetih poz,
v nejasni "zenfon" in zveneči "patrí"
in migetajoče sončne pramene
kliširate strumne, brkate obraze

in kopja v oblakih in škornje v strameh,
brezkončne stebre v jaklanih kozakih,
meglice topov, žvenketanje in klice,
topot konjenice, obzorja v plamenih,
pogrebni spev bolnov in vzdihne trobent
in tankaj, tam zadaj
nad peno nereda,
v meglicah izstrelkov
kakor orlice pod soncem krožeče
krilate besede:
Glejte sonce Austerlitz!
Cesarjevo oko vas gleda!

Tenke tleskečeje fotoaparati,
kamere žvenko, brneče teko
in ližejo satje večernih sten.
A razen negibnih, zlatih imen
na traku ničesar ne bo.
Odbite čeljusti, iztekla očesa,
steptana telesa, črvesje v vejevju,
smetišča komolcev, želodcev in jeter,
ledvice zagulte med špice koles,
razmazane glave, decemberski veter,
ki tuli skoz rebra skeletov po drevju,
in čevlje s stopali s zavrženem snegu,
zblaznelega konja pod krili gavranov,
požgana naselja, brezkončne poljane,
nastlane s koetmi onemoglih v begu,
pogoltane mačke, požrte jermene,
spomine na zvezde domačega kraja,
poslednje besede, steklene poglede
in kremplje vesti zazajene v srce -
izbral je čas iz meglenega raja
v goltance pozabe in črvov v praku -
in tankaj na filmskem traku
ničesar ne bo,
le kako ime,
mogoče WATERLOO,
mogoče DAVOUT, BON,
ali samo:
FRATERNITÉ,
In če bo EGALITÉ.

bo brez razočaranih duš,
ki so pod bremeni pušk
marširale k soncu pravice
in v zarjeh krvavih nemočno strmele,
kao vse bolj v megle tone,
kako se bleščanje kopit konjenice
spreminja v safirje cesarske krone...

... in bliski topov in granate, meglíce
v bleščice in zlato vezene tančice
na zadnjici cesarice,
kako nežnorita gospoda
se spravlja na trone,
kako se grobovi
spreminjajo v polna kovita
za stare in jare barone...
O, grenko prevarani veterani,
ki z vetrom v jesenskih laseh,
brez prstov, brez nog, brez rok
stremeli so v pustih, postaranih dneh
v ta, zanje postavljeni, slavelok,
v te ploskve vklesane popisanih sten
brez svojih in znanih imen
in s starim, pozabljenim LIBERTÉ,
poživljali stare krvi utrip,
a vendar v duši vsak hip
čutili, kako je pogumna boginja Svoboda
postala le marmornati kip
na steni prehoda
in žezlo in križ
in v banke izmamljena epopeja
in ječa na daljni Gvajani,
gvinejske banane in riž
in sladkor iz Martiníqua
in sužnji iz Dahomeya
in črna fabrika.

Mordaje kak star kanonir,
takole v večerni čas,
sestradan, bolan in ubog,
postajal prav tu, kjer zdaj jaz
in v blede svetlobi zvezd
izteznjen stremel v slavelok

in tehtal prelito kri
in nehoti stiskal pest
in v mislih pošiljal granate
v rušeči se slavolok
in gledal na praznem križišču cest,
na sredi okrogle trate
bleščeč obelisk duha,
ali srebrnikast topol,
ali kumeč vodomet,
ali zelen bretič,
ali pšenični klas
ali nič.

Alenka

V sebi čutim praznino.
Vpletla se mi je v dušo in srce,
pod njeno težo trepetam
in se je bojim.
Pronica mi že v možgane
in me prepričuje, da
sem to jaz.
Sama.
Kot kamen trda
kot bilka najhna.

V imenu življenja in smrti,
v imenu prijateljstva in sovraštva.
V imenu mojega jaza
vas vabim:
Izubite!

Krak je trd,
ko sonce vsiha.

Iz dežja
in sonca
je zraslo.

Kar samo od sebe,
brez tebe in mene.

Raslo je iz naju
in za naju.

Gledala sva drug drugega
in videla sliki najinih duš
ih bleščanje in lesk in svetlobo.
Konkavno prehaja v konveksno,
konveksno v konkavno
in zdi se drugo drugemu popolno.

Na steni je obešeno ravno zrcalo.

Zrem vase.
Molčim
Kaj hočem?
Usmiljenja?
(Mar se ne skriva za njim hinavstvo,
laž)
Pustite me na miru!
Pustite me, da se razjočem,
da pretulim to svoje bol.
Jok, stok, molč.
Zunaj pa
petje in pesem in sreča
in ljudje,
ki hitijo z levico nasproti.

Svinja svinjska!
Kaj si storila z mano?
Me rasklala?
Da, tolči!
Veš, jaz se ne bom dala, jaz hočem živeti!
Gnoj za gnoj!
V dalji vstaja sonce,
da bi me poljubilo.

Slavica

DVONOVOR

Bežala si v temno harmonijo noči -
povsod je trepetal tvoj odmev
in svetloba iz nekdanjih dni
te je sprejela v svoje telo.
Potem sem te iskal
tam, kjer sem slutil pomlad,
bežal sem v prazne spomine
poletnih trat, kjer si nekoč
dihala z modrim zlatom klasja.
Ni te bilo v neskončnih
globinah svetlih hrepenenj,
zato sem molče upal v pozabljenje -
zaman; prišla si z jesenskimi
umirajočimi stenami v obzorju
moje duše - resnica, resnica...

Koren Franc

TUJCI SPOMINA

Prišli so v pesek jesenskega listja
in rekli so nam,
da so videli odprte grobove
med debli v nedrih samote.
Stopali smo za njimi,
skozi njihovo daljavo
in njihova telesa
so bila globoka - nedosegljiva;
stopali smo za njimi,
ker so bili tako prazni,
ker so bili tujci spomina.
Toda njihova Usoda
ni bila sled našega življenja,
zato smo jih zdrobili
in iskali smisel v novih horizontih

Koren Franc

Ali je to privid ali stvarnost?

Ali pa mogoče oboje.

Ne, to ni vlak, ne lokomotiva, ne balon,
ne krog, ne sestradana Indija, ne človek.

To je Luna, v kateri ne najdeš sebe.

Si videl? Laž. Samo laž je lahko tako temna in prozorna..

Ali pa tudi ne.

Nisi videl, zato ne veš, ne veš koliko jo je, kaj je,
pri kom je.

Tema, laž -

Dve gosenici, ko tičita skupaj v eni mrenici.

Ali pa tudi ne.

Lilijana K.

Soba z zeleno rdečim podom in belimi apnenimi stenami.
Spominska soba Srečka Kosovela v sežanski šoli. Na stenah
rumeno-rdeč zelen spekter barv ruja in versii.. Pesmi od-
plovejo med gmajne in vrtače, med Kras.

Bori, bori v tihi grozi
bori, bori v nemi grozi,
bori, bori, bori, bori!

Srečko Kosovel, pesnik Krasa, pesnik bolesti in trpljenja.
Iz kamna in nemira je zrastle lirika.
Tista lirika, ki ni taka kot Gregorčičeva, Župančičeva,
temveč zrastle z obupom, z zavestjo brezsilnosti in smrti.
Njegova kratka življenjska pot se je začela in končala na
Krasu. To je bil zanj sprva cel svet, ves ožarjen od domo-
ljubja, pozneje pa se mu je začel odkrivati še smrtno ogro-
žen od vojnega in okupacijskega nasilja.

Rotacijski večer.
Drevje ob zeleni vodi.
Rotacija duha.
Moj duh je rdeč.

Taka je spominska soba Srečka Kosovela. Soba, ki ne govori s
posteljami in omarami, temveč s poezijo. Soba, ki je nismo
vajeni: zrastle iz nasprotij barv in nasprotij poezije, iz

nasprotij pesnika; razklana med barvnim
spektrom raja, med veselost življenja in brezup smrti.

Prostor št. 461.
Gleba.
Galerija
Prostor št. 461.
Kolombina
se slači, se slači.

Od nas je odvisno, če pesnika v takem prostoru
sprejmemo, če se zabuhlih rdečih obrazov
sklonimo proti belemu pesniškemu obrazu,
če iz apnenih belih sten preberemo njegovo sporočilo,
če se sklonimo sami vase, če svojo boleost primerjamo
s pesnikovo, če smo srečni, če se lahko pogovarjamo
z nekom, ki mu je hudo in težko

Jam sem zlomljen lok
nekakega kruga.
In sem strta figura
nekakega kipa.
In samičeno menaje
nekakega.
Jaz sem sila, ki jo
je razklala ostrina.

Težko smo zapustili to sobo. Ta prostor, ki nosi v
sebi vodo v brezupu. Želelo se nam je, da smo spoznali
Kosovca. Pesnika, ki ni živel, da bi se rečil. Iz seba
je instisnil zadnji atom moči, da jo je lahko dal drugim.
Zato, da bi ne bili brezbrilni do poezije, do umetnosti,
do lepote. Na steni je pisalo:

"vedno boljše mi je
tvoja mirna bližina."

Več, ki smo se šli s PZ kopati v Lipico, smo spoznali
pesnika, Klovca. Bilo nas je samo 18. Mar je samo tolikim
do gibanja in lepote?

Več, prostora je bilo tudi zate.

ČernigojS. in J.

MI IN JLA

Naša vojska se je porajala iz muk, trpljenja in ljubezni do domovine. Nastala je kot odpor proti stoletnemu zatiranju naših narodov.

Razviti se med vojno in resnično armado ljudstva, ostati trajno in stalno desetletja privržena svojemu revolucionarnemu poreklu in pomenu, biti dosledna kot sestavni del enotnih oboroženih sil samoupravne socialistične skupnosti in armada resničnega bratstva in enakopravnosti je mogla samo tista armada, v kateri je bila notranja gibalna, organizatorska in vodilna idejnopolitična sila ZKJ, revolucionarna avantgarda, katere cilj ni bil nikoli vladati v imenu delavskega razreda in delovnih ljudi, za popolnejšo enakopravnost in bratstvo narodov in narodnosti. Naloga komunistov v armadi je tri desetletja in pol ostala enaka, neglede na to, da so se pogoji v povojnem času bistveno spremenili. Med vojno se je rodila tudi zasnova naše obrambe, ki je delo tovariša Tita. Celoten sistem obrambe opravlja svojo funkcijo preprečevanja agresije, ki je tudi osnovna naloga našega sistema miru.

V celotnem življenju in delu JLA, v vzgoji in izobraževanju, je največja skrb posvečena človeku, njegovemu idejnopolitičnemu in moralnemu liku. Tovariš Tito je vedno poudarjal: "Človek je bil in ostane osnovni dejavnik našega odpora, zato mora biti tudi odnos do njega pravilen, moramo ga vzpodbujati, da bo opravil svojo nalogo." S ponosom lahko poudarjamo, da pripadniki JLA z največjo ljubeznijo negujejo in razvijajo bratstvo in enotnost naših narodov in narodnosti, ki se odraža v popolni nacionalni enakopravnosti, v iskrenem tovarštvu ter medsebojnem spoštovanju starešin in vojakov.

Misel o armadi je rasla iz gneva ljudstva skozi okove in rešetke, iz gladovanja in bede, ko so kapitalisti delili piškavo dnino kot miloščino svoje dobrosrčnosti, ko se je znoj delavcev in najemnikov v potokih mešal

s krvjo komunistov v žandarskih mučilnicah. Rasla je iz jeze domoljubov, ko je nacistem pod kljukastim križem požrešno razprl čeljusti nad človeštvom, nad napredkom, nad slovanstvom. Rasla je na partijskih sestankih, v vori ljudstva v svobodo in želji po rojstvu armade. Rodila se je iz naroda in njegovega strmljenja po svobodo.

Sodelovanje z JLA mora biti boljše! Na športnem področju smo organizirali kar precej tekmovanj, na kulturnem pa bolj malo.

Najprimernejši dan, ko bi lahko pokazali naše sodelovanje z vojsko, je 22. december. Za dan JLA smo pripravili recital skupno z vojski iz vojašnice v Palah. Sestajali smo se v mali učnici. Že ob prvem poskusu smo videli, da vojski zelo dobro recitirajo. Recital smo tolikokrat ponovili, da ga še zdaj snam skoraj na pamet.

Prvi nastop smo imeli v Vipavskem križu. Poslušalci so bili največ otroci in starejši vaščani. Otroci recitala sicer niso razumeli, ker je bilo veliko srbskohrvatskih besed, veliko bolj pa so bili veseli filma, ki so ga vojski predvajali. Takoj isti dan smo nastopili še v telovadnici v Dobrevljah. Poslušalci so recital dobro sprejeli in pošli smo velik aplavz. Višek je proslava dosegla z nastopom vojaka - kitarista. Naslednjega dne je bil glavni nastop v Idriji. Peljali smo se z avtobusom.

Dolgo pot nam je krajšal kitarist, ki je neumorno brenkal na kitaro. Proslava je bila v Rudniški svorani. Skozi luknje v zavesi smo kukale v dvorano in opazovale množico ljudi. Trame skoro nismo več imele. Ko smo stopile na oder, smo recitirale dobro. Idrijci so recital poslušali pozorno, na koncu pa smo bili nagrajeni z bučnim aplavzom. Za nami je nastopil tudi lovski oktet, ki je zelo lepo zapel nekaj partizanskih pesmi.

Najbolj pa smo se bali gimnazijske proslave. Gimnazijci so namreč izredno kritična publika. Če jim proslava ni všeč, se kaj kmalu začno dolgočasiti in to tudi takoj pokažejo. Če nečesa ne razumejo, se začno smejati in jim je bilo malo mar, kako se mi na odru počutimo. Recital zaradi tega ni stekel tako kot bi moral. Bile so napake in pošteno smo se oddahnili, ko smo odšli iz odra.

Prepričana sem, da bomo z JLA še sodelovali, po dolgih letih premora je bil ta nastop prava osvežitev.

NEKAJ INFORMACIJ O KRIMINALNOSTI OTROK IN MLADOSTNIKOV, KA OR ONO SE O NJIH GOVORJALI PRI PRAKTIČNIH ZNAJJIH IZ PSIHLOGIJE

Problem mladinske kriminalnosti ni od danes, ampak (je) že skozi desetletja pesti družbo. Dejstvo pa je, da (je) te vrste kriminalnost prav z razvojem človeka - družbe postaja vedno intenzivnejša in vedno bolj aktualna. Porast kaznivih dejanj med mladino pa je rezultat mnogih dejavnikov.

Dandanes mladinska kriminalnost ne zanima le policiste in pravnike, pač pa ljudi z najrazličnejšimi poklici - od pedagogov, psihiatrov do zdravnikov splošne prakse. Vzrok, da je kriminalnost mladih prešla iz okvirov sodišč in postaj ljudske milice, pa je nekoliko globlji kot bi lahko mislili. Ne prevladuje več staro mnenje, da je edini odgovor na mladinsko delikvenco kazen, ampak nasprotno: mladinsko prestopništvo je mogoče zdraviti in obravnavati kot psihosomatično bolezen ali motnjo. Sankcija je tako izgubila na pomenu, pričelo pa se je poklicno preučevanje te vrste prestopnikov.

V zadnjih letih je tako med domačimi in tujimi podatki moč zaslediti, da kriminalnost med mladimi ni največji problem, saj zavzema le 1 do 2% vseh najrazličnejših motenj, in teh je na sto mladih 25 (25%). Kljub temu pa tega problema ne moremo imeti za tako nepomembnega (in ga), da bi ga lahko pustili ob strani, kajti statistični podatki so le ena plat medalje, saj ne obsegajo vsega mladinskega kriminala. Nekateri kriminologi namreč trdijo, da je za nekatera kazniva dejanja celo več kot 50% neodkrita kriminala. Čeprav potemtakem statistikom ne moremo absolutno verjeti, pa nam vseeno pokažejo nekatere skupne značilnosti delikventnosti mladih, ki jih ni mogoče zanikati.

Prva ugotovitev je, da mladinska kriminalnost iz leta v leto narašča. Nesreča je ravno v tem, da kazniva dejanja naraščajo predvsem med mladino - otroki, starimi pod 14 let - torej med mladimi, ki za svoja dejanja niso še kazensko odgovorni.

V zadnjem času vršijo mladostniki kriminalna dejanja v združbah. To pa povzroča še večjo skrb, saj se navadno dejanja mladih v skupinah hujša kot pa posamična.

Kot tretjo značilnost naj povem, da, v celotni Jugoslaviji prevladuje kriminalnost med mestno mladino ter podeželsko v razmerju 7 : 3, medtem ko je na ozemlju naše ožje

domovine to razmerje približno izenačeno, torej 5 : 5.

V devatdesetih od stotih primerov so vršilci kazenskih dejanj fantje.

Glede na vrsto kaznivih dejanj mladostnikov so v ospredju delikti zoper premoženje (nekaj manj kot 90%), sledijo nasilja, spolni delikti, vandalizem, udajanje mamilom.

Pri deliktih nasilja bi lahko posebej - kot samostojno skupino, obravnavali tako imenovana huliganska dejanja. O huliganstvu je danes mnogo govora, narobe pa različno pojmujejo pod besedo huligan vsakega človeka, ki se nenavadno oblači in obnaša. Strokovno ta izraz pomeni mladostnika, ki je nasilen iz objestnosti in dolgočasje. Takih delikventov je pri nas malo, njihovo število pa nenehno raste.

Za razliko od (mladi) povzročiteljev kaznivih dejanj pred leti je danes večina delikventov iz družin s dobrim socialnim stanjem.

Znani zagrebški kriminolog dr. Tomislav Marković je izrazil bojazen, da bomo ob taki rasti mladinske kriminalnosti kmalu na vrhu evropske lestvice, čeprav smo bili še pred nedavnim na dnu.

V primeru, da hočemo mladinska kazniva dejanja kvalificirati, zaidemo neredko v težave, kajti vzroki za delikte se od primera do primera razlikujejo. Med mnogimi klasifikacijami se bomo tu omejili na ameriška kriminologa Memitta in Jenkinsa. Njuno klasifikacijo je dopolnil Tesch, jo pa praktična in mnogostranska, saj upošteva hkrati psihološka diagnostična merila - (stopajo in smer osebnostne motnje), terapevtski vidik (način možnega obravnavanja posameznih delikventov) in slednjič splošne fenomenološke in etiološke posebnosti delikventov. Mogoče je ta klasifikacija pomanjkljiva le v tem, da zanemarja nekatere pomembne etiološke dejavnike, kot so razne motnje centralnega živčevja, intelektualno insufienco, itd. Po tej klasifikaciji je kriminalnost mladih razdeljena na pet skupin:

1. Mladina kriminalnih združb oz. band. Tu mislimo na mlade, ki so bili že zgodaj prepuščeni ulici, samemu sebi in so se navadili čustvenega navezovanja na vse drugo prej kot na starše. Bojijo se osamljenosti, zato se vključijo v združbo, ki jim pomeni socialno okolje, v katerem lahko uredičujejo vse življenjske potrebe. Pri večini teh delikventov je področje moralno stičnih norm in zavornih mehanizmov izredno šibko. Pri zdravljenju so uspešnejši od psihoterapevtskih posegov, psihološkega svetovanja in vedenja razni pedagoško-socialni ukrepi.

2. Skupina nesocializirana, agresivna mladina je osebnostno najbolj problematična oziroma devilirana kategorija. Glavna značilnost teh mladostnikov je agresija, ki se kaže v različnih oblikah, med drugim tudi v kaznivih dejanjih. Agresivnost se iz otroških let nadaljuje preko osnovne šole do mladosti in največkrat tudi v poznejše - zrelo obdobje.

Agresivno mladino so opisovali že mnogi avtorji, najboljše pa je to področje obdelano v Radlovi in Winemamovi knjigi "Children who hate" ("Otroci, ki sovražijo").

Z agresivnostjo mladostnikov so se bolj ali manj ukvarjali mnogi psihologi in psihiatri, ki so tudi izdelali razne psihoterapevtične načine zdravljenja.

3. Vzrok za kazniva dejanja nevrotično motenih delikventov je direkten ali indirekten izraz njihovih duševnih, konfliktnih stanj. Pobuda za delikte pa so pri njih lahko občutki krivde, ki so združeni s težnjo po samokaznovanju in željo zmanjšati notranje napetosti. Kot način zdravljenja je v uporabi psihoterapija, ki se je uveljavila za nevrotično motene bolnike.

4. V primeru situacije^{ske} kriminalnosti nedovoljena dejanja niso bila izvršena iz globljih korenin prestopnikov, pač pa so le posledica nesrečnega naključja in nepremišljenih dejanj. Že posledice same, so dovolj, da se v te vrste dejanj ne spušča več.

Pri kaznivih in nasploh pri vsakevrstnih dejanjih moramo nujno spoznati vzroke in učinke le-teh. To proučuje etiologija.

Danes nimamo nobene teorije, ki bi zadovoljivo rešila vprašanja mladinske delikvence. Najboljši je multifaktorski pristop, ki pojmuje delikventno vedenje kot vsoto raznih dejavnikov in medsebojnih odnosov. Tako je Abrahamson svetoval, naj bi upoštevali različnost vzročnih dejavnikov, ki se razlikujejo kvalitativno in kvantitativno.

Nekatere najvažnejše dejavnike lahko razvrstimo v tri področja:

a) Primarni pogoji za razvoj disocialnega vedenja, h katerim spadajo poškodovane in konstitucionalne posebnosti, ki lahko pogojujejo in pospešujejo neprilagojeno vedenje. K primarnim pogojem lahko štejemo tudi usodnejše posledice obolenj in prizadetosti centralnega živčevja v zgodnjem otroštvu.

Vsi ti dejavniki zavirajo otrokovo čustveno in socialno zorenje, povečajo njegovo senzibilnost, zmanjšujejo možnost prilagajanja in s tem ustvarjajo dispozicije za neprikladno reagiranje in vedenje.

Nekateri modernejši kriminologi pravijo, da je kriminalno vedenje v prihodnosti mogoče napovedati v otrokovem sedmem letu. Ta napoved temelji na nekaterih konstitucionalnih dejavnikih, socialnih razmerah - predvsem neugodnih, že oblikovanih psihičnih lastnostih in družinski problematiki. Zakonca Glueck omenjata agresijo kot zelo pomemben znak poznejše otrokove - mladostnikove delikvence.

b) Pri sprožilnem pogoju so povzročitelji kriminalnega vedenja oziroma dejanja različni provokativni dejavniki. S tem se neprecenljivo poveča možnost za delikt.

c) Kot glavni vzrok za kriminalnost štejemo korist, ki jo dejanje prinese storilcu in nestrpen odnos okolja, ki je nasičeno s predsodki in napadalnostjo nasproti mlademu prestopniku. Prav zaradi teh in seveda še mnogih drugih pogojev je kriminalnost zelo težko zdraviti.

Vsi ti trije dejavniki pa niso (med seboj) ločeni, pač pa se med seboj prepletajo in dopolnjujejo.

Velika krivda za porast mladinskega kriminala leži v družbi, kajti le malo je posvetovalnic, kjer bi se s temi problemi načrtno ukvarjali. V Sloveniji sta n. pr. samo dva. So pa tudi subjektivni - ožji vzroki, kajti starši svojih družinskih težav nočejo odkrivati niti zdravnikom niti komu drugemu. Ko pa so primorani to storiti, je največkrat že prepozno. Važno pa je, da pri takih bolnikih, za kar lahko nedvomno smatramo mlade delikvence, ne dajemo diagnoz na osnovi simptomov, ker ti sami na sebi povedo zelo malo ali včasih celo nič.

V. Breclj

NAČ OBISK V TOVARNI POLJEDELJSKEGA ORODJA BATUJE

Novembra je Tovarna poljedeljskega orodja Batuje praznovala stoletnico svojega obstoja, kar je na Slovenskem precej redek jubilej. Malo je namreč podjetij, ki s svojimi koreninami segajo že v 19. stoletje.

Vodna sila potokov v Vipavski dolini in slutnja, da je v teh krajih dovolj delovnih rok, je pripeljala v Batuje Karla Mulitscha, da tam postavi kovačijo, ki že predhodnica današnje tovarne. Začela se je izdelava ročnega poljedeljskega orodja ter zidarskega orodja.

Ko se je začela 1. svetovna vojna, je bil obrat v polnem razmahu, vendar pa je vojna pomenila za batujsko tovarno zastoj. Mnogi delavci so namreč morali oditi v italijansko vojsko.

Po letu 1945 tovarna ni imela nikakršnega statusa. Pripadala ni ne Jugoslaviji in ne Italiji, ker je ležala med conama A in B. Tovarna je bila še vedno v rokah Mulitscha, kar je povzročalo pri delavcih odpor, ker so bili prepričani, da mora biti kapitalističnega izkoriščanja po vojni konec. Delavci so nagovarjali lastnika, naj tovarno izroči državi in ker se je le-ta upiral, češ, da bo to uredil zakon, so ga pognali iz tovarne. Leta 1948 je bilo podjetje nacionalizirano in vlada Ljudske republike Slovenije je ustanovila Tovarno poljedeljskega orodja Batuje. Obnovili so nekdanjo proizvodnjo poljedeljskega orodja in vse so izdelovali pretežno ročno.

Leto 1950 je prineslo batujski tovarni delavsko samoupravo.

Okrog leta 1965^{se} je začela proizvodnja v batujski tovarni prilagajati vse močnejši kmetijski mehanizaciji. Prej so izdelovali pluge, brane in podobno za vprežno živino, pozneje pa, ko so se uveljavili traktorji, je tovarna začela izdelovati priključke tudi zanje.

Tovarna poljedeljskega orodja Batuje zaposluje ljudi iz bližnje okolice, ki so deloma še ostali kmetje. S kreditiranjem za obnovo in razširitev kmetijskih domov tovarna rešuje stanovanjska vprašanja in preprečuje

večje izdeljevanje iz vasi.

Ob stoletnici obratovanja - so v tovarni pripravili proslavo, na kateri je direktor tovarne Ivan Matelič govoril o razvoju in trenutnem stanju tovarne. Stevilnim delavcem so podelili tudi nagrade za večletno uspešno delo v tovarni. Na proslavi je sodeloval tudi pevski zbor "Srečko Kosovel" in pa dijaki ajdovske gimnazije. Vzdušje v dvorani je bilo izredno svečano, kar je dalo pečat take visokem jubileju.

Gimnazijci smo nestrpno pričakovali začetek proslave. Ko je napovedovalec napovedal naš nastop, so se nam zatresla kolena. Nismo vedeli, kako nas bo delovni kolektiv sprejel, kako jim bo ugajal naš recital. Ko pa smo videli, kake ljudi nestrpno pričakuje naših besed, je tudi trema izginila. Potrdili smo se, da so naše besede segle do zadnje vrste polne hale. Mes čas našega nastopa so nas ljudje z zanimanjem poslušali, bili so tihi, le naši glasovi so se razlegali po dvorani. Na njihovih obrazih ni bilo videti izraza nezainteresiranosti in dolgočasja. Ko smo z nastopom končali, se je po dvorani razlegel buren aplavz in to je bila za nas najlepša nagrada. Poplašani smo bili za ves trud in zadovoljni zapuščali dvorano z mislijo, da smo z recitalom tudi mi počastili ta velik jubilej in z željo, da bi se Tovarna poljedeljskega orodja Batuje še naprej uspešno razvijala.

V. Sklamba

DEJAVNOST ŠSD BURJA NA NAŠI GIMNAZIJI V PRVEM POLLETJU

V tem kratkem perečilu naj bi zajel vso dejavnost ŠSD BURJA v prvem semestru, ki po moji oceni ni bila najbolj pestra. Naše pozornost je vsekakor najbolj pritegnile športne srečanje s pripadniki JLA iz kasarne Pale v Ajdovščini. Z vojaki smo se pomerili v nekaj športnih panogah, in to v: košarki, rokometu, šahu in tenisu.

Lahko bi rekel, da je bil rezultat izenačen, saj smo v dveh panogah slavili, v drugih dveh pa smo bili poraženi. V košarki smo dvakrat zmagali, največ po zaslugi dobrega Keteja in izvrstnega Gusiča. Izredno borbeno je bile srečanje v Palah, saj smo morali vložiti maksimum znanja in naporov, da smo lahko zmagali. Tudi v rokometu smo slavili zmago, in to za gol, pa čeprav v tem srečanju še zdaleč ni nastopila najboljša ekipa gimnazije, ki se po naša s velikimi uspehi na republiški ravni. V šahu so prepričljivo zmagali vojaki, ki se bili bolj izkušeni in so imeli v svojih vrstah celo prvokategornika. Vidic, Bandelj, Kete Andi in Ivč se so vojakom s svojim znanjem pegunne zoperstavili, vendar se zmagali izkušenejši. Tudi v namiznem tenisu je Meden Medenu, Gruntarju, Šteru, Vodopivcu in Sajevcu le za las ušla zmaga, saj še sam rezultat (3:4) dovolj zgovorno prikazuje, kako so se gimnazijci borili. Na koncu, ko sumiramo vse rezultate, smo lahko z njimi zadovoljni, ker se dijaki prikazali zmage borbenosti in neizkoriščenega talenta. Kaj več pa od njih nisimo pričakovali.

V novembru smo pričeli s internim tekmovanjem v nogometu med posameznimi razredi. Po palevici segestra te prvenstva je še vsem jasno, da so letos glavni favoriti za prvaka dijaki 4. b razreda, ki se vse tekme odločili v svoje korist. Kete, Ušaj, Bratina, Breclj, Pipan, ki vodi na listi strelcev, so najbolj izenačeni po kvaliteti. Med favorite prav digurne spada tudi 3. c razred in pa 1. ac razred. V teh dneh naj bi dijaki izvedli prvenstvo v namiznem tenisu, saj vlada na gimnaziji izredne velike zanimanje za te igre in je niza za namizni tenis stalne zasedene. Glavni pretendenti za naslov prvaka naj bi bili po mojem mnenju: Šter, Meden, Gruntar. Zelo zanimivo je tudi stališče dijakov 3. c razreda, ki te prvenstvo bojkotirajo, predvsem zaradi kavcije.

E. Silajdžić

I Z V I R

GLASILO ŠOLSKEGA CENTRA AJDOVŠČINA

UREDNIŠKI ODBOR

BAČAR POLONCA
ČERNIGOJ SLAVICA
PON LUČKA
STIBILJ TEA
ŠELJ MILAN
HVALA ALENKA

MENTOR

IVANA PROF. SLAMIČ

TISK

UŠAJ MIRAN
BANDELJ MIROSLAV
ŠTANG-ZVONE

LIKOVNA OPREMA

KOVAČ ANDREJ

FELVIR

3

□ ŠCAJDOVŠČINA 77

ZA KAJ BI SE RADA BORILA

"ŽIVLJENJE JE BORBA," GLIŠIM GOVORITI OČROG SEBE. V ŽIVLJENJU SE JE TREBA BORITI. DA, BORITI! TODA ZA KAJ? MAR ZATO, DA DOBIŠ ČIMPRES ČIM LEPŠI AVTO, VELO, VIKEND V GORAH IN PO MOŽNOSTI TUDI OE MORJU? NE, TO NI TISTO, KAR PRIČAKUJEM. GLEDAM TELEVIZIJO: IMNOŽICE REVEŽEV SE BORIJO ZA KRUH IN ŽELIM SI, DA BI BILA ENA IZMED NJIH. RADA BI BILA MED IMNOŽICO ŠTUDENTOV, KI PROTESTIRAJO, PROTESTIRAJO PROTI VOJNI, NASILJU, MED TISTIMI, KI SE BORIJO PROTI RASNI DISKRIMINACIJI, PROTI VSEMU, KAR JE KRAVIČNEGA. VSEM TO BI RADA, A NE PRIBORIM NIČESAR, KOT NE STORIJO NIČESAR MILIJONI LJUDI, KI PA BI SE RADI BOJEVALI, A NE VEDO, KAKO. VČASIH IMAM OBCUTEK, DA JE VSA TA BORBA, TO PROTESTIRANJE, ZGOLJ FRAZIRANJE. TODA NE ! V TEM JE NEKAJ VELIKEGA, LEPRGA IN OBCUBUJEM TISTE MLADE LJUDI, KI SE ZARES BORIJO ZA IDEALE, ZA PRAVICO. SREČNI SO LAHKO TISTI, KI VEDO, KAJ HOČEJO, ZAKAJ SE BORIJO, TISTI, KI IMAJO PRED SEBOJ NEK CILJ.

NAŠA SEDANJOST JE REZULTAT REVOLUCIONARNOSTI KP IN OSEBNOSTI, KI JO VODI

"Biti komunist še vedno pomeni biti pripravljen, da se marsičemu odrečeš", je dejal Tita. Res je, da so se komunisti zmeraj čemu odrekali, predvsem pa so se odrekli latorikam in počivanju na latorikah. Bili so vedno angažirani za bratstvo in enotnost, za delavske probleme in njihove rešitve in v zadnjem času za izvrševanje politike neuvrščenosti.

Ko se je leta 1919 zbrala združena levica in ustanovila SDSJ, kasnejšo KPJ, se je začela spopadati z drugačnimi problemi, a vendar bi lahko njeno delovanje pojasnili z besedami:

"Biti komunist pomeni biti v prvi liniji boja za napredek, za srečnejšo prihodnost", in ta cilj je isti tudi sedaj. KPJ se je spopadala z drugačnimi zaprakami kot sedaj. Borila se je in šla preko Obznane in Zakona o zaščiti države. Pridobivala je delavstvo, somišljenike pri mladih in končno tudi podporo v ljudski fronti. Ni zapirala pogleda niti pred družbenimi problemi, niti političnimi. Večnacionalnost je bil hud problem v stari Jugoslaviji. Vendar je bil njen glavni cilj, boj proti kapitalistični ureditvi za delavsko oblast.

"Biti komunist pomeni, biti notranje samodiscipliniran, to pa predvsem pomeni - znagovati nad samim seboj". V 30 letih se je izvajal hud pritisk nad KPJ in njenimi člani. Bili so izven zaščite države in so se tako selili iz zaporov v zapor. Vođstvo je bilo v tujini in ni bilo na položajih, ter tako ne konkretno seznanjeno s položajem. V sami KPJ pa so se začele izvajati razne revizije marksističnega nauka in mišljenskega neskladja. Takrat so izvolili za generalnega sekretarja tov. Tita. Pometel je z neskladji, vođstvo pripeljal v domovino in tako uvedel disciplino.

Začeli so tudi opazovati prihajajočo nevarnost s Hitlerjem na čelu. "Komunisti se moramo v polni meri zavedati, da smo odgovorni pred ljudstvom in zato moramo biti disciplinirani". Zaradi ljudstva in za ljudstvo so narod osveščali o tej nevarnosti. Pokazala se je tudi potreba o ustanovitvi pokrajinskih KP. KP je bila ustanovljena 18. aprila

1937 na Čebinah. Na tem kongresu so sprejeli sklepe, ki so se jih držali vsa štiri leta vojne. Os Rim-Berlin so osvestili, tako, da bi vsak vedel, kaj bo lahko prišlo iz nje. Zavezali so se za boj proti fašizmu.

"Komunisti ne smemo amahovati, tudi takrat ne, kadar nam je najbolj hudo".

Vsekakor so se najbolj borili in to zelo konkretno v času NOB. KPJ je bila edina sila, ki se je zoperstavila okupatorju in povedla Jugoslavijo v boj. Med NOB, med temi napori, ki jih je narod premagoval, med borbami, ki so jih izčrpavale in smrtoje, se je krepila enotnost in bratstvo naših narodov. Nastajali so že prvi zametki delavske kontrole in tako samoupravljanja. Bilo je hudo, a vzdržali smo.

Po vojni se je začelo obnavljati domovino. V času obnove smo doživeli hud napad. Leta 1948 je Stalinov Informbiro z Resolucijo očital Jugoslaviji marksizem in kar upam, da je znano in že prečiščeno. Tito je prestregel udarce in se odločno uprl takemu vnešavanju v notranje zadeve, kot tudi očitanju revizije marksističnega nauka. Marksistični nauk smo začeli razvijati.

Z delavsko kontrolo in potem s samoupravljanjem v tovarnah in vseh interesnih skupnostih smo si načrtali linijo po kateri zdaj hodimo in ki bo, ne dala diktature proletariatu, temveč oblast delavnim ljudem.

Za vse te zmage in pravilne rešitve smo v veliki meri hvaležni Titu. Titovo ime je postalo sinonim za ves naš dolgoletni boj za revolucijo. Socialistična revolucija je naše rojstvo in naša veličina. V socialistični revoluciji in v Titu najde vsak delček sebe, zato je tudi jamstvo za našo prihodnost, ki jo bomo gradili mi. Novi rod, zrasel na zmagah delovnih ljudi in socialistične miselnosti, mora ponesti baklo napredka v prihodnost.

In prihodnost je naša skupaj s Titovim 40 letnim delom na čelu KPJ.

Trampuž Martina

OB SPREJEMU V ZK

V počastitev letošnjih jubilejev partije, predsednika Tita in dneva mladosti so 25. maja na slavnostni seji občinske konference ZKS Ajdovščina sprejeli v Zvezo komunistov 41 članov iz različni delovnih organizacij občine Ajdovščina.

Največ mladih je bilo v vrste ZKJ sprejetih na gimnaziji "Venca Pilon", in sicer: Turk Mitja, Pavlič Ivan, Petrovič Olivera, Zdravljich Orjana, Velenik Miljana, Dokosa Leon, Poniž Ingrid, Rustja Bojan, Premrl Mitja, Sklamba Vlasta, Vidmar Nada, Bandelj Miroslav in Silajdžić Enis

OB SPREJEMU V ZK MISLIJO NEKATERI MLADI TAKO:

V vrste ZKJ vstopam zato, ker sem v svojem spoznavanju sveta in družbe prišel do materialističnega svetovnega nazora in se v celoti strinjam z njenim programom in politiko.

Živimo v času, ko se vrste predvojnih komunistov in borcev, ki so s tem da so za seboj potegnili delavsko-kmečko maso, v narodno osvobodilnem boju izbojevali socialistično revolucijo, iz dneva v dan redčijo. Revolucija pa se ni končala leta 1945, ampak je to družbeni proces, ki se dialektično razvija skladno z razvojem družbe na prehodu v brezrazredno, komunistično družbo brez odnosov izkoriščanja človeka na osnovi njegovega dela.

Menim, da je pravica in dolžnost slehernega mladega človeka, da sprejme revolucionarne tradicije ter varuje pridobitve NCB in nadaljuje izgradnjo socializma na temeljih samoupravnih družbenih odnosov, enakopravnosti, nacionalne suverenosti ter koeksistence vseh narodov in narodnosti.

Vodilno vlogo v tem boju za zmago socializma vsekakor ZK, ki dejno vodi in usmerja delo in razvoj ljudskih množic. V vrste ZK stopam, ker v svoji želji, da čim več prispevam k splošnemu napredku človeštva menim, da tako postanejo delovne obveznosti, naloge in dolžnosti, ki mi jih nalaga družba kot članu njene avantgarde še večje, izrazitejše in odgovornejše.

Zavedam se, da moje nalogo kot člana partije niso omejene zgolj na delo v naši družbeni skupnosti, ampak z vstopom v partijo, v skladu z delavskim internacionalizmom, nova dolžnost, da stojim v prvih vrstah boja za dokončno revolucionarno preobrazbo sveta na temeljih miru, ljube koezistence, spoštovanja neodvisnosti in neodtujljivosti vseh narodov, spoštovanja neodvisnosti in neodtujljivosti vseh držav sveta in s pomočjo neuvrščene politike pomagam doseči preko čim širše demokratizacije svetovno socialistično družbeno skupnost.

Miroslav Bančelj

Sama sem se za vstop v Zvezo Komunistov odločila zato, ker sem spoznala, da je KPJ čista vodilna sila, ki je vodila borbo za osvoboditev v času okupacije in vodi danes v naši državi samoupravno družbo. Tudi sama bi hotela nekaj prispevati v nadaljnji razvoj socialistične Jugoslavije.

Ingrid Poniž

V 2. letniku sem začel obiskovati MK, ki je za nižje letnike takrat začel delovati. V krožek sem se vpisal zato, ker o Marku do takrat nisem vedel skoraj nič. Zanimali pa so me aktualni dogodki, predvsem v politiki. Starejši člani MK pa so mi povedali, da pri krožku debatirajo med seboj in s mentorico. To je bila tedaj na gimnaziji, in je še sedaj, edina oblika prostega pogovora med dijaki brez uveljavitve profesorjeve avtoritete. Vendar med nižješolci še ni bilo dovolj zanimanja za marksizem. Naslednje leto smo člani sami pridobili nove sodelavce.

Delo v krožku je bilo resnično zanimivo. Obravnavali smo vse, kar se nam je zdelo pomembno: klasike marksizma, osnove dialektike, marksizem pri nas, socializem in etiko itd. Spoznavali smo napake, ki so v vsaki družbi, prav tako v naši in se zavedali, da jih bomo morali mi odpravljati. Prof. Novakova nas je počasi in vztrajno pripravljala na to pot in med nami ni bilo nobenega omahljivca.

Občutek, da si komunist, je zelo čuden. Hkrati si veseli, ponosen in bojevit. Bojevit zato, ker veš, da te čakajo nove naloge, ki jih boš moral pravilno razreševati, ker

več, da moraš biti osebnost, pravičen, tovariški in vzoren. A vendar veš, da tak tudi boš in v sebi začutiš neko moč, ki ti zagotavlja, da ne boš omagal.

Mitja Premrl

Pripadnost ZKJ je izraz lastne idejne in politične opredelitve ljudi. V ZKJ vstopajo prostovoljno tisti, ki so s svojo družbeno dejavnostjo pokazali, da sprejemajo program, statut in politiko zveze, ki so se pripravljani organizirati in odgovorno bojevati za njihovo dosledno uresničevanje in ki so s svojo družbeno aktivnostjo in moralnopolitičnimi vrednotami pridobili zaupanje okolja, v katerem živijo in delajo. Članstvo v ZKJ ne daje nikakršnih privilegijev niti posebnega družbenega položaja. V ZKJ pa ni prostora za ljudi, ki s svojim delovanjem nasprotujejo razvijanju socialističnih družbenih odnosov na temeljih samoupravljanja, ki kršijo samoupravne pravice delavnih ljudi in ki so nosilci birokratske samovolje, teokratizma, anarholiberalizma in frakcionarstva, ki izražajo socialno nestrpnost in šovinizem. S tem pa ni rečeno, da da lahko nečlani vse to počenajo ali pa podpirajo.

Tudi sam sem prišel do podobnih prepričanj in spoznanj ter prav zaradi tega sem se odločil, da bom vstopil v vrste ZKJ. Član ZKJ sem hotel postati iz več razlogov, izmed katerih je najpomembnejši ta, da sem spoznal revolucionarno pot, vlogo ter zasluge ZKJ pred in med naredno osvobodilno borbo, kakor tudi v današnji samoupravni socialistični družbi. Drugi pomenben razlog je ta, da sta oče in mati, ki sta mi v vsem včer, že dolgoletna aktivna družbeno politična delavca in člana ZKJ. Spremljanje njihovih idej in dela je vzbudilo v meni željo, da bi tudi sam nekoč postal aktiven član v vrstah ZKJ. Delo v družbenopolitičnih organizacijah me veseli in bom išel na ta način, kot član ZKJ, več možnosti za vsesplošno udejstvovanje v raznih organizacijah in društvih, saj želim tako prispevati svoj delež pri nadaljnji izgradnji naše samoupravne socialistične skupnosti.

Enis Silajdžić

ZAPOZNELO PISANJE ZA PRAZNIK, KI TRAJA

Treja zato, ker je tu njegova umetniška beseda.

BESEDA PISATELJA DANILA LOKARJA.

Beseda primorskega pisatelja, ki govori o primorskem človeku, o Ajdovščini, Gorici, Trstu.

Beseda pisatelja tega sveta, ki govori o človeku tega sveta, o njegovih stiskah in iskanjih, upognjenosti in pokončnosti, prodiranju in vrtenju pod površino, v skritost in bolečino, v jasnost in lepoto.

ZATO JE VSAK ZAPIS KADARKOLI POZDRAV DOLGEMU PRAZNIKU BESEDE.

T R I P T I H

tiho se poslavlja
 tvoj obraz v megli,
 srce je potemtane
 v korakih upornega sušnja,
 ki me je duša vztrepetala
 iz čdi davno pozabljenih hrepenenj.
 samo v tvojih večerih
 se umirale poti molčanja,
 ta na mojih ustnicah
 se je ujel ognjen veter -
 neslutena sladkoba bolečine,
 ki se imenjuje življenje.
 In memora tvoje zemlje
 je dihala noč, ko sem iskal
 domačijo svetega rojstva;
 skoz valove skalnih obrežij
 pa mi je član skrivnostnih apanj
 prinašala darovanje in mir.

edlečna modrina neba plava
 v oceanu jutra na obzorju,
 ko se moj pesnikje sonce
 umika proti zapadu
 in čutim bole stene,
 ki me niso nikdar ljubile.
 bil sem tuje samemu sebi,
 kamnje neskončnosti
 je drobilo moje ude
 in postajal sam preteklost,
 ki jo je noč ispila do dna.
 tedaj sem spet slutil tebe
 kakor telo ledenega žarka
 na ruševinah dreva.
 vatajal sem na počivališču,
 odvrzel sem iz sebe
 predramljeno zver globočine
 in vstopil sem v senco tvojega čela.

kakoč bom prišel
 iz tvojih prsi
 da zoper odveslam
 čez reke, kjer poljublja tišina
 trobnobo razbitega čolna.
 na brezobalnih prostorih
 bo temnela moja pozna
 in bleča jesen pričakovanja.
 morda bom takrat šutil
 samo tvojo kalno misel
 kakor utrip tvojega ognjišča.
 dan za dnem se bom pogrezal
 v svojo razbrazdano pokrajino,
 ki me je sprajela,
 da mi potopi kosti v glas peska.
 ti pa se boš vračala
 v prerojenje iz ugaslega pepela
 z ljubeznijo samote v krvi.

tedaj ko ti v očeh zahaja sonce
 si želim tvoje tople bližine
 zato šepetam v tvojem življenju
 kakor veter tistih majskih trat
 in vabiš me v obzorje svojih dlani
 da spoznam tvoje dalne obale
 kamor se vračajo trudne ptice spomina
 v čolnu ledene pane
 veslam s tezi tvojo dušo
 in moje veslo je razbito semenje
 v črnih brazdah ugaslega dna
 tedaj ko ti v očeh zahaja sonce
 in braniš paščan obraz
 na neskončnih prsih prebujenja
 zato šepetam v tvojem srcu
 kakor valovi na čerih poznega večera.

Franc

ALI JE V SOBORNI UMETNOSTI TUDI DEL MENI?

Nekje daleč je zahajalo veliko rdeče sonce, nedosegljiva in prazna je bila moja umirajoča svetloba, ki je je sprejemal vase razžarjeni západ: in skosi poslednje plamen velikega življenja je prihajala temna senca. Kmalu si opoznal v njej človeka, ki ga je vodil pepel tujih krajev. Nisi mogel otipavati njegovega telesa, niso mogel otipati njegovih v noč zavitih udov, njegovo čelo je bilo blede, kakor rangaljena rimska pokrajina in v tvojem srcu se je pojavila bojazen, da mogoče srečuješ samega sebe v iskanju nove poti proti jutru. Bil si poet in poeti vedno iščejo.

Obrnil si se in se vračal v mesto svojega nastanka. Ostala ti je samo senca, ki se je priplazila v tvoje bledeše sponine. Prihajal si po mrtvih ulicah, ljudje namreč zvečer zapro svoje domove, in iskal svoje ognjišče, da si odpočiješ, kajti vedel si, da si postal poln nekake skrivnostnega hrepenenja: jutro pa je bilo še tako daleč. In potem si čakal, čakal.

Vstalo je novo jutro in takrat si moral stopiti na pot sončnik strani, ker te je vodila beseda upanja.

Prebudila so te okna tihih domov in ljudje so stopali na ceste; mesto se je pripravljalo na nov utrip življenja.

Hodil si od vrat do vrat in govoril poezijo sonca. Najprej ti je bilo nekam tesno pri srcu; težko se je namreč privediti na nove nenavadne stvari. Govoril si o bolečini, upanju, življenju, pripovedoval si o usodi, ki naj bi prišla, kdove od kod, ljudje pa nič, niti opazili te niso. Ali si se morda zmotil?

Zivomil si v svojo poezijo, vendar v dna srca si slutil, da veš za resnico. Spet si vstal in nadaljeval boj, kajti poezijo si ljubil in moral si govoriti o poeziji svojega spoznanja.

Vpil si, kot pridigar, da prihajajo novi časi, da je treba vedno in povsod iskati popolnost človeka. Čutil si, da si velik; velike osebnosti pa povsod uspejo. Toda s teboj je bilo drugače. Vsi so te začudeno gledali in se nasmihali tvojim ognjevitim besedam. Le kdo bi rabil tako težko poezijo, ki je še sam nisi prav razumel?

Toda ti si bil poet, poet, ki je upal, da bo uspel in postal velik človek. Konec doma pa si spoznal, da bežiš od ljudi, kot bi bil proklet. Begovi so te ljubili, zato nisi omagal in iskal si čresničitev svoje naloge. Tvoja poezija pa je bile poezija sonca. Začel si zbirati zapo-
sane žarke večnega idesja in ko se ti je zdelo, da jih je dovolj, si čisto pobesi začel od njih luščiti drobne
zlate luskinice.

Delal si zelo pazljivo, kajti to je bil del tvoje poezije. Tanke lističe svoje duše si zlagal na mizo svojih sanj.

Delal si dolgo, dolgo; minilo je jutro, minila je dvanaajeta ura in še se je bližal večer. Odprl si svoje srce in s kapljami krvi si blagoslavljal zahajajoče sence, ker si vedel, da si postal dovolj majhen za izpoved tih in najčistejše poezije.

Zapustil si svoj dom in hodil po mrtvih ulicah, ljudje namreč zvečer zapro svoja bivališča.

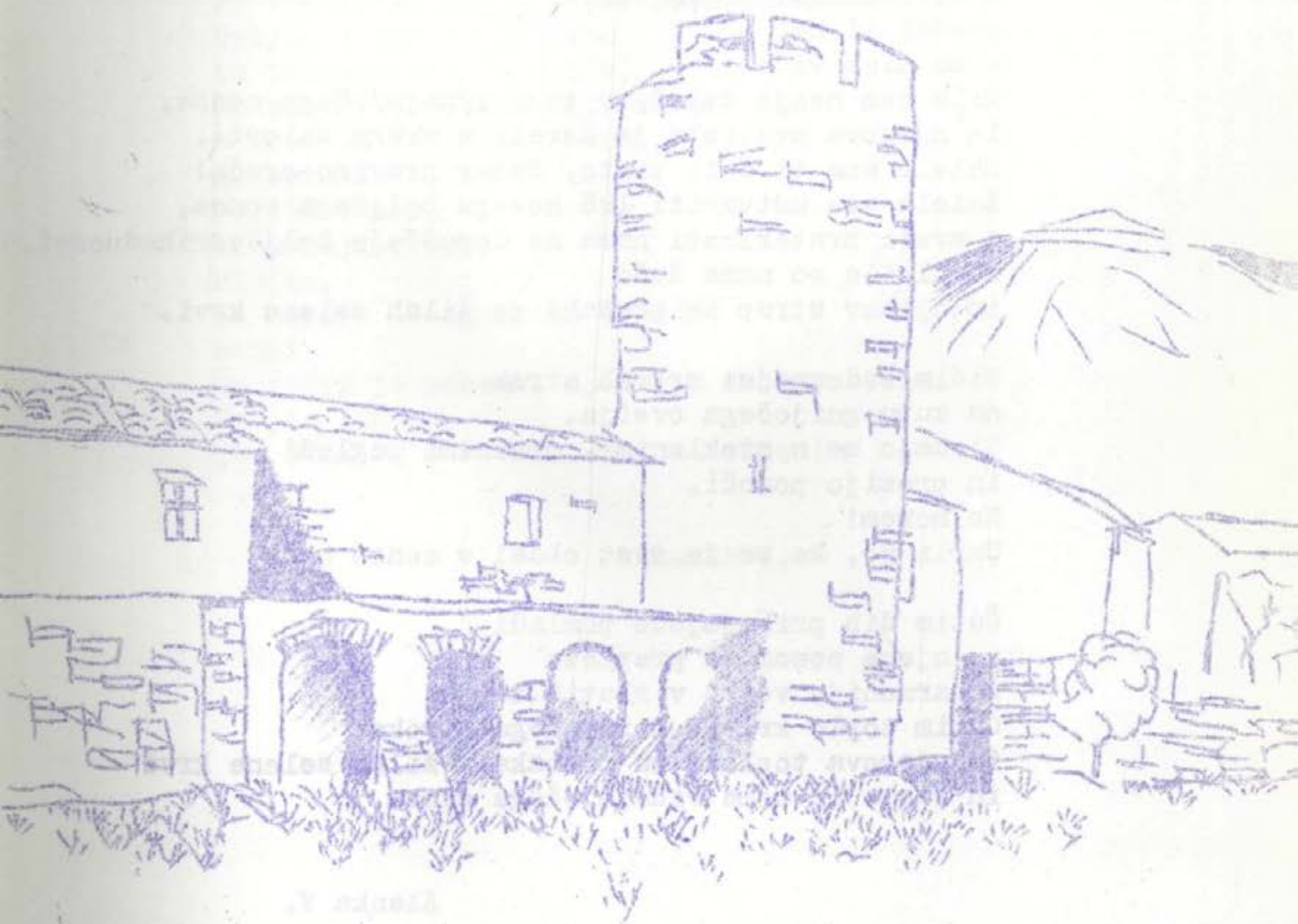
V fleseh si nosil luskin napelnjene s poezijo sonca. Splazil si se v vsako hišo in vsakomur vsadil v srce košček zlataga žarka.

Potem si odšel daleč v puste kraje rojstva. V puš-
čevah pozabljenja si vrget iz sebe gujočo masko mesa in umil si svoj obraz s peskom očiščenja. Pozna noč to je spro-
jela v mehkobo tvojega telesa. Spominjal si se, da si bil nekoč davno pesnik, ki je govoril poezijo sonca in ni ti bilo težko, ker si vedel, da je tvoja izpoved zasijala v vseh temnih domačijah samote.

Prebudila so se okna ti-hih domov in ljudje so sto-
pali na ceste, mesto se je pripravljalo na nov utrip živ-
ljenja.

O, poet, ko bi ti vedel, kako lepi so bili obrazi ljudi, ki jih je hranila govorica o tvoji poeziji sonca.

Franz Kren

Warlan

PRED ROJSTVOM

Poslušal si me,
a nisi slišal mojih besed;
gledal si me,
a me nisi videl.

Bila sem nekje daleč, v temi vzhajajočega sonca.
in njegova svetloba je žarela v mraku žalosti.
Hotela sem ti dati tisto, čemur pravimo-sreča!
želela sva ustvariti luč novega boljšega sonca,
a zveri preteklosti nama ne dopuščajo boljše prihodnosti.
Naplnile so nama dušo
in njihov strup se pretaka po žilah zelene krvi.

Vidim sedemnajst mrtvih otrok
na kupu gnajočega cvetja.
Gledajo me s steklenimi, praznimi pogledi
in prosijo pomoči.
Ne morem!
Umrli so, ko se je svet obdal v senco noči!

Čutim dih prihajajoče pomladi
in njena pesem se prepleta
s harmonijo vetra v zlatih tavah.
Čutim toplo kri še nerojenega otroka
in njegova toplota se pretaka v žilah zelene krvi
in raste iz teme vzhajajočega sonca.

Alenka V.

K R I K

Vpijte v veter,
ki brezglavo skače skozi rože iz zahoda
Vpijte v zvezde na nebu
in prikličite jih bliže,
da posvetijo skozi kite zlatih las
splatenih iz najinih src
na oblakih solz!
Vpijte v kri,
ki odhaja v nebo!
Glejte,
na zahodu je ugasnila zvezda,
sama!
Še veter je ponesel njen jok skozi oblake.
Vpijte ljudje,
jaz odhajam z vetrom spet na vzhod!

Alenka V.

KRONIKA NEKEGA DNE

Nesmisel!??? Ne verjamem v njega. Vsak trenutek, bežen delček življenja ima svoje vrednote. Čas, to je reka, ki teče iz nič v nekaj - ostane spomin, slika, ki ti ne izgine, stran na kateri se gradi nov spomin, nova stran. Slučajno sledi sledeče - ti pa sestavljaš mozaik, katerega dirigent in skladatelj si sam. Če ti album življenja uspe, lahko ponosno vata-neš, se potrkaš po prsih in zavpijaš v tabule vase: "Poglejte me, to sem bil jaz, EGO!".

Poljub, strasten, poln ognja in sreče,...

Njegov pomen presega Tolstoj, Balzaca, slovensko moderno; kaj pomeni nekaj tisoč popisanih strani proti vsemirju, po kateremu plavaš v sanjah z njo v naročju in vidiš ob sebi na stotine miali, ki hitijo ter iščejo srečo?

Strast rodi novo strast; poljuba sledi nov poljub. Čas beži, reka teče in vrti mlinška kolesa pod katerimi se dro-bijo človeške usode - če imaš srečo in pogum, si iz te moke lahko znova zgradiš življenje. Niža ob reki pa se vrtijo nova mlinška kolesa.

Poljub, dva. Francoski. Roka nežno kroži po dojkah, po človeških breskvah in vpija v ego trepet, vzdihljaje, strah in radost življenja.

Kaj je večnost?, spomin na vzdihljaje, morda mozaik, vroča moke? Zapreš oči in z mislijo hitiš naprej ter nazaj skozi več-nost. Kaj si videl? Neznane usode milijonov, potem zrno, ki se je približalo večnosti in zopet milijone minljivih. Kaj boš videl? Milijone, zrno milijarde?

Večnost je privilegij krutih.

Konac predigre. Tempo hurašča, stek in škripanje postelje. Potem tišina - ter težko dihanje para na mokrih rjuhah. V pol-temi se sproži roka in potače njeno. Pogledata se, truden nas-meh, nato se oči zaprejo.

Zora, sonce vzhaja ter ti napolni oči s pekočo bolečino radosti. Znova si zaživel. Okrog tebe je nov svet. Nikjer ni mlinov, zrn, milijonov. Vzdihneš. Hladen zrak ti zakroži po si-lah in naznanja novo pomlad. Rezigruj si; naenkrat znova lju-biš duševno - posnata je na duhu, sekundarnost praiše na telo; postaneš minljiv.

Poldan. Od nekje se ne pričeli zbirati temni oblaki.

Bruhal bi...

N I Č

V mislih te kolnem

tebe

vsemogočni

večni

Momir.

Vračam se.

Planem v ekstazo

tvojih obljub.

Ne zdržim več.

Grem, grem

da ne crknem.

Ker me bo kanet

od tega lažnega miru.

Bojim se,

da se stegnem

in ostanem ostanek

NIČA

MORE

V objemu tebe
 Tebe.
 Dušim se
 in sanjam.
 Ljubim te -
 samo tebe.
 Sovražim te -
 samo tebe.
 Živeti hočem življenje,
 ki se ga bojim.
 Trpeti hočem trpljenje,
 ki ga ljubim.
 Trpeti, ljubiti, živeti, dušiti.
 Človeški moji,
 še bomo hodili po štirih!

FRAGMENT

Zasaditi se v zemljo
 in občutiti kako utripljejo tla,
 kako domovi plašajo svoj živji plasi.
 Ritem!
 Ritem!
 Ritem!
 ki izpocanaša.
 Zasušiti tebe in mene,
 ogledalo se vrti
 ritem opaja.
 Nič ni več tako kot bi moralo biti.
 Vse je tako kot je.

Slavica

KAR TAKO - ODLOMEK IZ OBTOŽNICE

In stara, s svojo moralo, o kateri marsikaj odkrivamo v zadnjih časih, s svojimi normami, ki jih ji hočemo vzeti, pa ne razume, zakaj so te norme zanič, lažne, ona se je vse življenje skrivala za njimi, za moralo, zato, ona je verovala, veruje, ne, vprašala se ni, v koga in v kaj ter zakaj, vse to je počela, ker so drugi počeli, ker je veljalo za dobro in je vedno verjela, da je dobro. In je bila celota, brez problemov in praznin v sambi sebi, ni imela dvomov in vprašanj, mi pa smo jih polni, mi iščemo, mi vrtamo, ničesar ne najdemo, vemo, da ne moremo mimo starih, pa smo že zamižali, pogledali v stran, ko so se nam ponujali v pomoč, nočemo nazaj, nočemo priznati zmote, iščemo in vrtamo v prazno, da bi našli kaj boljšega od tega, kar je že, pa je to le boljšanje v nič, ko misli vedo, ali je rešitev tam zadaj pri starih, pri njih lažnosti, njih normah, ker seveda ne moreš spremeniti v enem dnevu z revolucionarnim skokom v neznanost, ko pa se odločiš za počasno pot, se prej postaraš in sprejmeš norme in moralo starih, tvoja fasada postane neprodorna, tvoje misli zakrknje - ostanejo le tiste najnujnejše, ki te hočejo uveljaviti, prignati do mamona na kakršenkoli način. Mamon je položaj, denar ugled, mamon je tista sladka opojnost spoštovanosti, samozadovoljnosti, ko ti drugi brišejo nekaj, najraje bi ti slezli nekam, ti pa si vzvišen nad njimi, gnidami, prepričan o svoji večvrednosti, nadpovprečni inteligentnosti, ti, ki si lopov, ne zavedaš se, da je veličina v skromnosti, iskrenosti, poštenosti, veš le, da je lažje biti speča krava na prestolu kot budni znanstvenik za mikroskopom. In si zadovoljen, da si, kar si, bolje ne more biti praviš, pa boš orknil, sesul se boš v prah in le po zakonu neuničljivosti materije bo kaj ostalo za tvojo zakrnelo butico, sicer ne bi ostalo nič. Ampak ljudem ne boš dal nič vrednega spomina, iz tebe bo kvečjemu rasla roža, ker tako bodo tla dobro pognojena, ampak tista roža bo brez duše, ker za teboj je ne bo mogla dobiti, kvečjemu bo velika, saj bo tudi lahko iz tiste tolšče zrastle velika, razen če boš kdaj zlezal s prestola in šel na trimček malo pogledat in boš tam malo poskočil za boljšo prebavo, ampak še vedno boš velika krava z ogromnim vapom in zdečimi izbuljenimi očmi ter umazanimi repom, ki se ga ne bo dalo očistiti, ker svojih grehov nikoli ne moreš izmiti, četudi poiskusaš z Mikalom in varikino, ker niso istega izvora kot druge packe.

IZ OBČINSKE KONFERENCE - ŠTAFETNI TEK

Na OK ZSMS smo se na eni izmed sej predsedstva dogovorili, da bomo organizirali štafetni tek v počastitev občinskega praznika. Tek naj bi izpeljali 7. maja 1977 in to v večernih urah, tako kot tek po ljubljanskih ulicah - Tek zmage. Na to tekmovanje naj bi povabili znane atlete iz vse Slovenije, pa tudi drugo, ki se z atletiko, točneje s teki samo rekreacijsko ukvarjajo. Vendar pa smo na začetku priprav ugotovili, da tako široko zasnovanega teka ne bomo mogli organizirati in to prav zaradi datuma, saj 7. maj ne ustreza atletom, ki imajo prav v tem času važnejše atletske prireditve. Odločili smo se za skromnejšo izvedbo, z udeležbo 3-članskih ekip iz delovnih organizacij, osnovnih šol in gimnazije. V soboto 7. maja smo se zbrali na OK in se zmenili še za zadnje malenkosti pri izvedbi teka. Proga, ki je bila pripravljena že prej je bila dolga 800 m. Vseh ekip skupaj je bilo 20. Že takoj na startu se je vnela ogorčena borba za najvišja mesta. Po prvem krogu so vodili fantje iz Dobravlje, ki svojega vodstva niso izpustili iz rok do cilja. Kot zanimivost naj dodam, da so fantje iz NK Primorja určali v rokah namesto štafetne palice ročaj sekire, ki si ga je Jože izposodil v Železnini. Vrstni red ekip pa je bil: 1. KS Dobravlje (Valič, Čufer, Ušaj); 2. Fruetal; 3. Planinsko društvo Ajdovščina; 4. Gimnazija; 5. NK Primorje; 6. Splošno kovinsko podjetje, Mladinci iz OŠ: 1. 1. Ajdovščina; 2. Dobravlje; 3. Otlica. Mladinke iz OŠ in delovnih organizacij: 1. Vipava; 2. Otlica; 3. Ipa.

Z organizacijo tega teka smo hoteli tudi mi mladi proslaviti občinski praznik. Žal pa nam je, da tekmovanja nismo mogli izvesti tako kot smo si ga zamislili.

Vsekakor se bomo drugo leto potrudili, da bomo to, odslej tradicionalno tekmovanje, še razširili.

Enis Siladžić

OK ZSMS AJDOVŠČINA

SREČANJE PRIMORSKIH SREDNJEŠOLCEV V KOPRU

V soboto 23. aprila se je naša šola udeležila srečanja primorskih srednješolcev v Kopru. Poleg vseh umetnikov žog, šaha, pisanja so natrpali v avtobus tudi nas, "umetnike" čopiča. Takej smo za ostale postali "pickiturji". Dušan, Vladimir, Bojan, Mihi in jaz. Ne vem, zakaj so nam dali tako ime, mogoče, ker je bil ves avtobus navdušen nad angleščino in tako smo pač postali vsi ostali "pickiturji". Da smo umetniki, smo izdajali že z umetniškim videzom. Mihi z lesenim kovčkom, polnim akrilnih barv, Dušan, Bojan, Vladimir in jaz pa z risalnimi bloki in čopiči.

Po dolgočasni vožnji smo prišli v Koper, kjer nas je pričakela "pleh muzka", ki nas je spremljala vse do stadiona, kjer so nam zaželeli dobrodošlice. Potem pa smo šli vsi na svoj konec. Dramski krožek in mi smo odšli v poslopje gimnazije. Tam so nam dali navodila. Ob enih morajo biti slike oddane. Od desetih se enih so tri ure. Tri ure. Tri ure so predstavljale dirkanje po ulicah Kopra in iskanje motivov.

- Mi kaj reč, zanimivo -
- Ta stari dimnik pa še ogajišče -
- Ta ta cerkev -
- Mogoče čolni v pristanišču in igranje senc -
- Mogoče, mogoče -

Koper je postal labirint motivov in ugibanj - kateri bo najprikladnejši in najlepši.

- Jaz bom tele čolne v pristanišču -
- Ja pa vlačilca -
- Jaz pa pristanišče -
- Jaz pa lodžo na trgu -

Vsak je imel svoje delo. Do enih sta še dve uri. Sonce je žgalo v hrbat. Tu pa tam ti je veter prevrnil risalni list. Ljudje hitijo mimo tebe in zijajo, da še sam ne veš vate ali v packarijo poleg tebe. Nekateri se ustavijo in zijajo vate pol ure in gredo šele takrat, ko jih ti pogledaš. Nekateri pa glasno razlagajo: A, kako lepo. Čenrav se tebi zdi to največja packarija na svetu. Pa se nič ne meniš za to. Hip - hip stoječi trik. Malo umetniškega vtisa, malo te barve pa še malo te in risba je končana. Ura je ena. Po stročnem naključju oddaš risbo in sledi to, kar si čakal celo dopoldne - kosilo.

Profesor Kovač, ki nas je spremljal, je pri kosilu dejal: Slikar ne sme biti ne preveč lačen, in ne preveč sit, kadar ustvarja.

Literati smo bili razdeljeni v dve skupini. Pogovarjali naj bi se o tem, kaj nam ponudi sodobna umetnost. Do razgovora pa ni prišlo. Morda se se v celoti uri "plodna in živahna diskusija" oglašali štirje dijaki. Nad vsem skupaj smo bili malo razočarani, ker smo si predstavljali literarni razgovor kot predstavitev del mladih literatov in debato o tem.

Upamo, da bo drugič literarno srečanje bolj živahno in bolje organizirano.

IZVIR

ŠČAJDOVŠČINA 77

Šolski center Ajdovščina - Gimnazija "Venc Pilon" - organizem s svojim samostojnim življenjem. Življenjem navznoter in življenjem navzven.

Z dejavnostmi, ki so dejavnosti mladih ljudi in njihovih mentorjev. Z učenjem pri posameznih predmetih, z uspehi in neuspehi. Z željo, pridobiti znanje in pokazati navzven, kako to znanje znamo rabiti.

Naša prva naloga je učiti se.

Ob koncu šolskega leta je 270 dijakov, razporejenih v enajst razredov, doseglo naslednje uspehe:

1.a	1.b	1.c	2.a	2.b	2.c
54	72	91	61	65	55
3.a	3.b	3.c	4.a	4.b	
55	77	70	79	89	

Najboljši razred je bil nagrajen z izletom v bolnico Franjo.

V tednu Komuniste smo pisali naloge na temo Človek, delo, kultura. Nagrajeni so bili štiri naši dijaki:

Bojk Brigita iz 1.c razreda,
Perdih Irena iz 2.c razreda,
Samc Alenka iz 3.c razreda,
Jajčič Hilda iz 4.b razreda.

Ob dnevu JLA smo poslali Zavodu za šolstvo naloge o pomenu naše armade. V republiškem merilu je bil nagrajen Rado Likar.

Ob velikem jubileju ZK in tovariša Tita smo tudi sodelovali v nagradnem razpisu. Rezultati pa še niso znani.

Vsako leto se udeležimo tekmovanja iz znanja francosčine in angleščine.

Dva dijakinji bosta letos sodelovali v raziskovalnih taborih, in sicer za matematiko ter kemijo.

Šest dijakov bo od 16. julija do 6. avgusta na Kozjanekem v zvezni delovni akciji.

Z življenjem in delom šole so povezani tudi prazniki naše družbe ter spominski dnevi.

Proslave so pripravljali posamezni razredi ali pa dijaki iz vseh razredov. Proslave so pravzaprav oblika dela, v katero je vključenih največ dijakov.

23. september, dan smrti Vena Filona, smo počastili z ogledom Martina Kučurja, predstave PDG.

4.a in 4.b razred sta pripravila proslave za dan OZN ter obletnico oktobrske revolucije.

Recitacijski krošek, ki je ras bil le občasno, je nastopil v počastitev dneva republike. 3 letni recitalom pa je sodeloval tudi na proslavi 100 letnice TPO Batuje. S TPO Batuje sodelujemo že dolgo, ta zadnji obisk pri njih pa je naše vezi še okrepil. Tako so se naša pogovarjali predstavniki ZSMS TPO ter naše, šolske organizacije ZSM.

Poudariti moramo tudi sodelovanje s pripadniki JLA iz Ajdovščine, ki je trajalo celo leto. Že od začetka šolskega leta sta dva dijaka sodelovala v kvizu o tradicijah NOB. Gimnazijski recitatorji pa so nastopali na proslavah ob dnevu JLA, vojak-recitator je sodeloval v recitalu, ki smo ga pripravili v počastitev 40-letnice ZKS, dijaki 2.c razreda, ki so nas za osmi marec presenetili s pravo pravcato gledališko predstavo, so nastopili tudi v kasarni Pale.

Letos smo se srečali z dvema slovenskima pesnikoma, Markom Komacem in Danetom Zajcem. Prav gotovo bomo v naslednjem šolskem letu morali organizirati še več takih razgovorov in nastopov.

Sodelovali smo z mladim odrom iz Nove Gorice, hodili na ekskurzije, spoznavali nove kraje in ljudi, bogatili naše znanje o Koroški, koroških Slovencih, o Jugoslaviji, bratskih republikah. Naše ekskurzije smo vedno organizirali tako, da smo obiskovali pomembne kraje iz NOB.

Vsi naši dijaki so člani ZSMS.

Naloga ZSMS na šoli je širjenje družbenopolitične dejavnosti v šoli, navezan pa sodelovanje z drugimi organizacijami ZSMS. Letos smo se mi prav intenzivno povezali z organizacijo ZSMS v TPO Batuje.

SREČANJE MLADINSKIH ORGANIZACIJ TPO BATUJE IN GIMNAZIJE

Srečali smo se 20. maja, pripravili smo razgovor, proslavo in ples. Proslava naj bi bila posvečena jubilejem, ki jih slavimo v tem času. Ker je bilo premalo časa, smo pripravili proslavo, ki je imela bolj-komičen značaj s satirično vsebino. Pomembno je bilo to, da je navdušila Batujce, čeprav je niso popolnoma razumeli. Zaradi objektivnih vzrokov smo srečanje predstavili iz Doma kulture v Dom JLA. V novem hotelu Planika pa se je naše predsedstvo srečalo s predsedstvom OO iz Batuj. Čeprav je bilo Batujcev le pet, nas to ni motilo in je pogovor potekal sproščeno, tako da bi rabili tudi tri ure, da bi se lahko bolje spoznali. Najprej so predstavili in opisali delovno organizacijo, v kateri služijo kruh. Za tem pa smo še sami opisali našo šolo, nakar je potekal zelo ploden pogovor. Batujce je najbolj zanimalo, kakšne predmete imamo v programu, kakšen je odnos dijak - profesor, kakšno je ocenjevanje, kako uresničujemo samoupravljanje tudi v praksi. V opisu te tovarne smo zvedeli, da je v njej zaposlenih okoli 300 delavcev, da vključuje pet obratov, od katerih je najpomembnejša sodobna valjarna. Poudariti pa moram, da je ta tovarna ena najstarejših v Sloveniji, saj je lani praznovala 100 letnico obstoja. Samo delo v tovarni je izredno težko, pogoji dela so slabi, še posebno v zimskem času. Povprečni osebni dohodek znaša okoli 4.500 RD na mesec. Zanimivo je tudi to, da tukaj proizvodnja dela samo sedem namesto osem ur, ker je večina delavcev kmetov, in imajo tako več časa za kmetijstvo. Ob tem pogovoru smo pridobili nekaj izkušenj, ki jih bomo skušali tudi sami uporabiti v našem nadaljnjem delu. Moje mnenje je, da so taka srečanja izredno koristna in tudi potrebna, ne samo zaradi pridobivanja novih izkušenj, temveč tudi spoznavanja in zблиževanja mladih. Prisiljeni smo bili končati pogovor, ker nas je preganjal čas. Morali smo oditi na proslavo, kjer so čakali samo še na naš prihod. Razočarala pa me je udeležba mladincev iz Batuj na pogovoru, proslavi in tudi na plesu.

Na koncu naj dodam, da so mladinci iz TPO Batuja pripravljani pomagati naši OO, če bi slučajno zašla v finančne težave. Izrazili pa so še željo, da bi ob obletnici obstoja njihove tovarne pripravili proslavo in bi se z njo predstavili delavcem te tovarne. Zelo so bili namreč nadevoljni s proslavo ob 100 obletnici in od nas pričakujejo, da jim bomo pomagali. Mislim, da bi jim tako lahko pomagali, če bi morali pripraviti kvaliteto proslavo, tako bi se naši stiki z njimi še bolj poglobili.

DELO ŠOLSKÉ SKUPNOSTI

Že pri prvi razredni uri so razredniki dobili gradivo, da so seznanili učence z nalogami razredne skupnosti, ki je osnovna celica šolske skupnosti in izvoli razredne organe. Razredna skupnosti so evidentirale za šolsko skupnost in že 9. septembra 1976 smo razobesili kandidatsko listo. Razredna skupnosti so opravile volitve do 14. septembra. Za predsednika šolske skupnosti je bil izvoljen Božar Martin (97 glasov), za podpredsednika Mitja Premrl (76 glasov), za tajnika - zapisničarja Rodman Amadeja (130 glasov).

Po opravljenih volitvah se je sestalo novo razširjeno predsedstvo z vsemi poverjeniki (za učni uspeh, za miselno kuhinjo in za družbene dejavnosti). Sestavili smo delovni program ŠS za šolsko leto 1976/77 in si začeli sledeče naloge:

1. obvezno udeleževanje vseh poverjenikov na sestankih,
2. redno obveščanje razrednih skupnosti o delu šolske skupnosti,
3. izpolnjevanje podanih nalog do določenega roka.

Sestali smo se švanjajatkrat in obravnavali teme, ki smo si jih začeli v delovnem načrtu:

kajenje,
tatvine,
šolski inventar,
uživanje alkohola,
zamujsanje pouka in opravičevanje,
učni uspeh,
nagrajevanje,
tekmovanje,
pravilnik o ispitih in obnašanju,
šolska malica,
ocenjevanje vedenja,
proslave,
predlogi za zlato petico.

kljub neprestanemu opozarjanju, da se je treba udeleževati sestankov šolske skupnosti, so manjkali predstavniki 1.a (5 krat), 2.a (5 krat), 2.c in 4.b (4 krat).

S tem so pokazali negativen odnos do šolske skupnosti in do problemov, ki jih je ŠC poskušala reševati.

Žal, razredni predstavniki niso redno poročali v svojih razrednih skupnostih o problemih in nalogah, ki bi jih morale opraviti razredne skupnosti, zato delo šolske skupnosti ni moglo biti tako uspešno, kot bi lahko bilo.

POROČILO O DELU MARKSISTIČNIH KROŽKOV

Na gimnaziji "Veno Filen" v Ajdovščini se je v začetku šolskega leta 1976/77 prijavilo zelo veliko število učencev. Med njimi je bilo mnogo prvošolcev, ki jih nekaj nikoli ni niti resno mislilo sodelovati v marksističnem, pa tudi ne v katerikoli drugem krožku. Ko sem iskala razlogov za tak vzorec obnašanja, so mi problem razvojljali zvesti in zagnani sodelavci v marksističnih krožkih. Bili so prepričani, da takšno "kadrovanje" za sodelovanje v krožkih ne rodi sadu. Praviijo, da bi morali razredni organi - posebno pa šolska mladinska organizacija - odigrati svojo odločilno vlogo. Menijo, da se pač mnogo prvošolcev vpiše, ker se nekaterim udi naziv posređen, drugi pa zato, ker menii profesor, ki je slučajno v razredu,

ko krožijo vpisane liete, da se učenec v eno ali drugo izvenšolsko dejavnost pač "mora" vključiti. In tako se pač "vpiše". Tudi na ta način skorajda šestdeset mladim smo razdelili v štiri krožke. Zaradi najrazličnejših razlogov, med katere spada tudi to, da na šoli ni niti enega samega darva, to se pravi popoldneva, prostega za delo ML. Študenti smo tudi počakali boljši dan kot je začetek, pa so se stvari že bolj zapletle.

Marksiistični krožki so pričeli z delom 7. oktobra 1976 in zaključili svoje delo 16. junija 1977. Po 18. novembra smo delali v štirih, potem pa dalje v treh krožkih.

Skupno število ur študija znaša 134 ur.

Vsebina:

Socialno patološki pojavi med mladimi.

Svet, v katerem živimo.

O literarnosti.

Kaj se dogaja na Kitajskem?

Lenin.

Marksiistična misel v Jugoslaviji in njen sodobni pomen.

Protislovja med razredi.

Težnja solidarnosti z narodi v boju proti rasizmu.

Kaj se dogaja v Španiji?

Socializem in religija.

Razvoj marksistične misli v Sloveniji. Preberneti krog.

Temeljne značilnosti sodobnega sveta.

Markizem in etika.

Izraelsko vprašanje.

Ekonomika teorija markizma.

Eurokomunizem.

Študij Informacije I.

Katera dejanja so moralno relevantna?

Kaj je NATO?

Boris Kidrič - tvorec našega družbenoekonomskega sistema.

Konferenca v Beogradu.

Tisov govor v Titogradu.

Varšavski pakt in njegov pomen.

Socializem ni samo bolj za gospodno blaginjo.

Boris Kidrič in samoupravno gospodarstvo.

Tri osklovin markizma.

Rosa Luxemburg.

Dolavec naj neposredno razpolaga s družbenim kapitalom.
K socializmu in Evropi brez blokov.

Študij Inducirane II.

Marxizem ne želi in marxistični kročki.

Revizionizem: Eduard Bernstein in Karel Kautsky.

I., II. in III. internacionala.

Diskriminacija Apartheid.

F. Engels: Ludwig Feuerbach - Religija.

Kaj je to ZK? Katere so njene naloge?

"Tretja košara". Helsinška konferenca.

Kaj je socializem? Kaj je komunizem?

Do katerih spoznanj je prišel K. Marx?

Razclucija I.B.

Družbena narava produkcije.

Presežno delo.

Presežni produkt.

Temelj produkcijskih odnosov eksploatacije.

Študij sklepnega dokumenta konference o evropski var-
nosti in sodelovanju.

Produkcijski odnosi v praskupnosti.

Prva družbena delitev dela.

Presežni produkt poleg potrebnih produktov.

Razcepitev na razrede eksploatiranih in eksploatar-
jev.

Dve obliki suženjatva.

Zakon vrednosti - temeljni zakon blagovne produkcije.

Delovna, produktivna in denarna renta.

Religija je personifikacija ali fantastičen odsev ob-
stojećih naravnih in družbenih sil.

Velike spremembe v cerkvi - posledica velikih sprememb
v svetu.

Spremembe v rimskokatoliški cerkvi na Slovenskem.

Štiri skupine delovanje v rimskokatoliški cerkvi pri
nas.

Kaj je klerikalizem? Kaj je saktštvo?

Nekaj misli o ateizmu.

15. junija je pričela s delom konferenca v Beogradu.

In kaj v počitnicah?

Za prva seminar članov MK, ki je bil v Dolanjskih to-
plicah, ni bilo potrebno izdelati nobene seminarne naloga.

SPOTRAVAJ DOMOVINO IN ŠE BOLJ JO BOŠ LJUBIL

Kaj Počitniška zveza je, verjetno ve večina dijakov, saj so skoraj vsi njeni člani. Na naši gimnaziji že vrsto let deluje družina PZ občinska občinska organizacija. Medtem v našem delu v letošnjem šolskem letu je pomenila skrajšana novembra-lani. Prej njo se je skoraj vse naše delo skoncentriralo na pripravo skupščine, na sprejem novih pravil občinske organizacije PZS Ajdovščina in na predlaganje. Na skupščini smo dali razrešnico staremu izvršnemu odboru in izvolili novega. Novo predsedstvo se je s članom lotilo dela in hotelo realizirati na skupščini sprejet program dela za leto 1977.

Prvi izlet je bil 11. decembra 1976 v Pipico. Izletka se je udeležilo samo 18 članov PZ.

V marcu smo hoteli organizirati smučanje na Karinu obzirnega kopanje v Poveri, vendar je izlet zaradi precejšnjega odziva odpadel.

21. maja je bil izlet v Geranjo Trabušo. Na žalost pa se je izleta udeležilo komaj 9 članov.

To so bili izleti, ki smo jih organizirali sami. Morda jih je bilo premalo, vendar pa se še vedno zagon zloni ob tako majhni udeležbi.

Poleg tega smo se udeleževali tudi skraj v republiškem ali zveznem merilu. Oktobra so se štirje člani iz mentor udeležili zborna počitničarjev Jugoslavije v Opatovcu. Februarja je bil seminar za počitničarje v Poreču, ki se ga je udeležilo 7 članov. 7. maja smo se udeležili pohoda slovenskih počitničarjev na Urh in manifestativnega pohoda Po speteh tovarništva in spornikov. Pohoda se je udeležilo kar 32 dijakov. V oklepaju te, za nas skoraj neverjetne cifre, stoji dejstvo, da je bil to največji šolski pouk. Zato tudi vprašanje, če mora biti vsa pouk, da se pripravijo počitničarja na izlet, saj je denarni prispevek za izlet samo simbolizem. Zato bi vprašali vse člane PZ, da povedo, kaj pričakujejo od svoje organizacije. Če se bo strinjajo s pogovorom, imajo pravico dati svoje predloge (do samega ni prišel še noben predlog). PZ jim več kot skoraj brezplačnega smučanja občinska kopanja res ne more nuditi. Članstvo v PZ

DELO V KROŽKU OZN

Krožek OZN deluje na našem šolskem centru že šesto leto. Ko ob zaključku šolskega leta razmišljamo o uspehih in težavah pri delu v našem krožku, smo lahko v glavnem zadovoljni. Delo v krožku nas pripravlja na življenje v naši skupnosti in nam kipi obzorje. Želimo si, da bi se v naslednjem šolskem letu naš krožek številčno povečal. Naslednje leto bomo še bolj poudarjali dobro uresničevanje naših ciljev, ki so: razvijanje marksističnega svetovnega nazora, socialističnih vrednot, samoupravne zavesti, revolucionarnih tradicij, socialističnega humanizma, patriotizma in razumevanje med narodi.

V letošnjem šolskem letu smo se sestajali enkrat tedensko. Razpravljali smo o problemih doma in svetu. Snov za pogovore smo zajemali iz časopisov: sobotne priloge Dela, Naših razgledov, Teorije in prakse, Komuniste, časopise OZN in druge gospodarske in politične literature.

Na 37. sestankih smo preučevali številne družbene, ekonomske in politične teme. V teku leta smo se pogovarjali o

- Kitajski,
- problemi lakote v svetu,
- v tednu otroka smo razpravljali o otrocih v svetu,
- pozornost smo posvetili konferenci neuvrščeni v Kolumbu,
- dotaknili smo se razmer v Afriki, kjer se bojujejo proti zatiranju,
- zasledovali smo zasedanje generalne skupščine OZN,
- pogovarjali smo se o miroljubni uporabi vesolja,
- o medsebojnem sodelovanju držav v razvoju,
- spoznali smo razlike med razvitimi in nerazvitimi,
- seznanili smo se o problemu surovin v svetu,
- o svetovni trgovini,
- spregledali smo problem, ki jih povzroča onesnaženje in o vodi,

Največjo pozornost pa smo posvetili problemu naše majšine na Koroškem in zgodovinski obilnici, med katerimi smo dali velik poudarek 40. letnici EPS in 85. rojstnemu dnevu tovariša Tita.

Uspeh krožka bi bil še večji, če bi se ga širši krogi redno udeleževali in bi se aktivno vključevali v diskusije.

Prepričani smo, da bomo v naslednjem šolskem letu poživili naše dake in pritegnili k sodelovanju večje število dijakov.

Delo v krožku nam bo pomagalo tudi pri rodnem šolskem delu in oblikovanju naše osebnosti ter samostojnosti, saj se pogovarjamo ročno in sprosteno.

V letošnjem letu bi se radi udeležili tekmovanja OZN krožkov, vendar zaradi pomanjkanja časa so naše želje niso uresničile. V prihodnjem letu bomo naše delo popestrili z udeležbo tekmovanja in z ekskurzijo v Belo Krajino.

BIOLOŠKI KROŽEK

V šolskem letu 1976/77 je v okviru biološkega krožka delovalo več skupin. V začetku leta smo pripravili program in ga že skoraj v celoti izvedli.

V oktobru smo pripravili razstavo pod naslovom Moje, tvoje, naše okolje. Zbrani slikovni, likovni in grafični izdelki so prikazali obsežnost naša in okolice, propadanja plodne zemlje, hkrati pa smo seznanili občane z akcijo prarodnoslovnega društva Slovenije o raziskovanju voda, ki smo jo nadaljevali tudi letos.

V novembru smo preuredili ekskurzijo na vipavski grad in nabrali številne fascile. Trije člani krožka so sodelovali v akciji Pionirja - Pomladno cvetje in so se za nagrado udeležili izleta v Polhov Gradec.

Entomologi izpolnjujejo svoje zbirke in pripravljajo v jeseni razstavo.

Omitologi so vključeni v letošnjo akcijo Pionirja Evropski omittološki atlas.

Tako je zbiranje filmov tveganje, če izbiramo bolj na podlagi kritik in odmorev kot pa osebnega gledanja.

Zaradi potoke licenc in najemnin ne moremo oblikovati želoznega repertoarja, ki bi se obračal vsaka štiri leta.

NEKAJ O RIMSKY

"Milan, roke iz žepa, glavo pokonci, ko pride dvojni whisky, drugič povdari! Ti, Romana, pa govori bolj počasi in proti dvorani. Ne mahaaj praveč! Gremo še enkrat od začetka", naveličamo pravi naša "režiserka" Alenka. In gremo. Danes že šestič "čudlamo" začetek. Vsega smo že po malem naveličani, vendar vztrajamo. Vztrajamo zato, ker radi igrane, ker si želimo tudi mi prenesti delček dramske umetnosti na oder.

Prepričani smo, da se marsikdo sprašuje, zakaj smo izbrali prav enodejanko Neila Simona Hotel Piazza. Prav za prav se pod tem imenom skrivata dve enodejanki. Gost iz Post Hilla in Gost iz Mamaroneka, Nihče nam ni tega dela predlagal. Knjižničarkam v Levračevi knjižnici smo precej "dosadili", ko smo dan za dnem brskali po policah in iskali, iskali. No, po skoraj treh tednih neplodnega brskanja je Milan prav po naključju naletel na Hotel Piazza. Naslednje jutro nam je že navsezgodaj povedal vsebini. Kar takoj smo se odločili za Gosta iz Post Hilla. Že sredi decembra smo začeli z vajami. Vsak dan se je po pouku eden izmed razredov spremenil v oder. Zaletavali smo se in brali v vrata, vpili in zelo, zelo pretiravali. V začetku nam je bilo vse skupaj všeč. Veliko nam je pomagala profesor Hvalova. Pa tudi tovariš Emil Aberšek, dramaturg PDG Gorica nam je precej svetoval in se večkrat spustil z nami v debato o gledališču in dramski umetnosti. Razložil nam je umetnost hoje in giba.

Vaje so se vrstile; vsak dan smo v celoti ponovili igro enkrat, dvakrat ali celo trikrat. Zinske počitnice smo porabili za vaje. Veliko smo se pogovarjali in ugotavljali, kako bi posamezen prizor prikazali. Dnevi so tekli, bližal se je 4. marec, predviden za premiero. Bili smo polni pričakovanja, zato tudi vaje niso bile več uspešne.

Toda važno je, da je premiera uspela in da sta Romana in Milen pokazala vse svoje znanje, pridobljeno v skoraj treh mesecih.

IZVIR

IZVIRno naj bi IZVIR lašel štirikrat.

IZVIRnost je bila večja ali manjša.

V naslednjem šolskem letu bomo skrbeli za:

- IZVIRnost tehnične opreme

- IZVIRnost poezije in proze

- IZVIRno pisanje o poeziji, filmu, gledališču in vsem, kar se dogaja na šoli.

Neko geslo bo: IZVIR naj bo IZVIRen!

